

Jánošík
na str. 3

Tisícročie
Poľ'ska
na str. 4

Pilsner
Urguell
na str. 10

Sedmikráska
na str. 11

V horách
a údolích
Bułharska
na str. 12

Jazykový
stl'pček
na str. 15

Proporzec z herbem ZSRR na srebnym globie

MOSKWA (PAP). Agencja TASS podaje: Dnia 13 września o godzinie 23,2 minuty 24 sekundy (według czasu warszawskiego) druga radziecka rakieta kosmiczna osiągnęła powierzchnię Księżyca.

Po raz pierwszy w dziejach przeprowadzony został lot z Ziemi na inne ciało niebieskie. Dla uczczenia tego wielkiego wydarzenia wraz z rakietą znalazł się na powierzchni Księżyca proporzec z herbem Związku Radzieckiego i z napisem: „Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich, wrzesień 1959 r.”

Podjęto odpowiednie środki, by proporzec zachował się w całości w momencie zetknięcia się z powierzchnią Księżyca.

W chwili, gdy rakieta znalazła się na Księżyku, program pomiarów naukowych zakończył się.

Dotarcie radzieckiej rakiety kosmicznej na Księżyk jest wybitnym sukcesem nauki i techniki. Otwarty został nowy rozdział w dziedzinie badań przestrzeni kosmicznej.

O rakiecie kosmicznej w następnym numerze

9. 1959.

SEPTEMBER
ZÁŘÍ
WRZESIEŃ

cena 1 zł

ŽIVOT

KULTURNĚ-SOCIALNÍ ČASOPIS

POLSKU NA POČEST

Tak se stalo, že 1. září, při 20. výročí napadení Polska Hitlerem, ve Varsavě — ve městě, na které padly první bomby II. světové války — delegace 50 parlamentních účastníků se Konference Meziparlementární Unie, rokovaly ve věci mezinárodní bezpečnosti a odzbrojení a tedy o otázce, na které v první řadě závisí zachování míru na světě. Bylo to ovšem sběh okolností, ale — jak správně poznámenal delegát Spojených států p. Case — nepozbavený smyslu.

Účastníci Konference Meziparlementární Unie tohoto dne minutou ticha složili hold polskému národu. Uctili památku Poláků, padlých v době války a zavražděných hitlerovskými útočníky. Ale byl to také hold práci, kterou nás národ vynaložil na vybudování Varsavy a celé země a hold jeho láse ke svobodě a míru.

Kdo sleduje porady Konference Meziparlementární Unie, kdo má možnost pohovořit si s účastníky této konference, ten ví, že hold, který dne 1. září složili polskému národu, nebyl pouhou obvyklou pozorností, složenou lidu země, ve

které se konference koná. Stejně jako v projevech, proslovených v zasedacích síních, tak i v soukromých rozmluvách, parlamentáři socialistických i kapitalistických zemí, upřímně sympatisují s polským lidem a uznávají místo Polska v mezinárodních otázkách. Se všeobecným porozuměním se u většiny účastníků konference setkává naše stanovisko vůči německé otázce, nás rozdoující boj proti silám války a revanšismu v západním Německu.

Výrazem uznání úsilí Polska o udržení míru je podpora četných delegací, které se účastní Konference Meziparlementární Unie, plány ministra Rapackého. Po projevu ministra Rapackého, který se setkal u účastníků konference s neobvykle positivním přijetím, potvrdilo mnoho delegátů, a mezi nimi delegáti parlamentů Anglie, Norska, Irské, Finska, Dánska, Belgie a jiných států, že myšlenka částečného vyřešení, které je základem plánu Rapackého, je nejjednodušší cestou, vedoucí k zabránění hrozby války v nejvíce neuralgickém bodu — ve středu Evropy.

1. septembra 1959 pri príležitosti dvadsaťteho výročia hitlerovského útoku na Poľsko a výbuchu II. svetovej vojny, obyvatelia Varsavy zhromádzili sa na námestí Víťazstva na mohutnej protivojnovej manifestácii. Prítomní vzdali hold pamiatke padlých pri obrane vlasti. Veľký transparent na tribúne hľašil: „Nikdy viac vojnu, nikdy viac fašizmus. Z tribúny prehovoril predseda vlády J. Cyrankiewicz.

Malé, ale pekné a dobré. Prvý polský rádioprijímač na tranzistoroch. Je len o niečo väčší od krambičky cigaret. Naďávame sa, že bude prijemným spoločníkom všetkým turistom, rekreantom a cestujúcim. Za tento malý rádioprijímač vďačíme závodu Eltra v Bydgoszczy.

Tak to vyzeralo na uliciach Švédového festívalu mládeže a študentstva.

ROZWIĄZANIE KONKURSU „ŽIVOTA”

W dniu 4. września 1959 r. odbyło się w Redakcji publiczne losowanie nagród przeznaczonych na konkurs ogłoszony w Nr 4—5 „Żivota”. W drodze losowania uzyskali nagrody następujący czytelnicy:

- 1 nagroda **RADIOODBIORNIK** — Paleśnik Karol z Jabłonki Oraw.
- 2 nagroda **RADIOODEB. „SZAROTKA”** — Tomalová z Piekielnika
- 3 nagroda **APARAT FOTOGR.** — Cecylia Skorupa z Piekielnika
- 4 nagroda **ZEGAREK NA RĘKE** męski — Jakub Paciga z Kościna
- 5 nagroda **ZEGAREK NA RĘKE** damska — Jan Haniaczyk z Józgowa
- 6 nagroda **ZEGAREK „BUDZIK”** — Józef Chowaniec z Jabłonki
- 7 nagroda **PATEFON Z PŁYTAMI** — Anna Swońkowá z Jabłonki
- 8 nagroda **KOMPLET KSIĄZEK** czeskich — Vilém Tomeš z Zelowa
- 9 nagroda **KOMPLET KSIĄZEK** słowackich — August Bryja z Łapsz Wyżnych
- 10 nagroda **KOMPLET KSIĄZEK** — Stefan Kowalczyk z Podwilka
- 11 nagroda **KOMPLET KSIĄZEK** — Stanisław Sowa z Łapsz Niżnych
- 12 nagroda **KOMPLET KSIĄZEK** — Józef Filipiak z Jabłonki Oraw.

Poza tym nagrody książkowe otrzymują: Józef Lojek, Józef Grylak, Jacek Jastrzębski, Antoni Udrovka, Zofia Szweć, Jan Molitorys, Maria Heldak, Jan Goliński, Emil Pawlak, Emilia Kuczkowicz, Małgorzata Palenik, Helena Pietraszek, Aniela Halupka, Teodor Pawlak, Stanisław Staniszewski, Jan Marszałek, Adela Perońska, Małgorzata Tibor, Anna Wojtas.

Nagrodę specjalną **KOMPLET DO SIATKÓWKI** Redakcja przyznala młodzieży z Liceum ze słowackim językiem nauczania w Jabłonce Oraw.

Redakcja komunikuje poza tym, že konkurs dla listonoszy i czytelników ogłoszony w Nr 1 i 2 „Żivota” z 1959 r., w którym główną nagrodą stanowił motocykl WFM został unieważniony z powodu zbyt małej ilości uczestników. Komunikujemy jednocześnie, że w następnym numerze „Żivota” zostanie ogłoszony nowy wielki konkurs dla wszystkich czytelników, na który między innymi cennymi nagrodami — Redakcja przeznacza jako 1 nagrodę motocykl.

CZYTELNICY! JUŻ PRZYSTĘPUJECIE DO ZYSKIWANIA PRENUMERATORÓW „ŻIVOTA” NA CAŁY 1960 ROK.

Redakcja „Żivot“ zmieniła

adres

WARSZAWA,

AL. JEROZOLIMSKIE 37.

I PIĘTRO.

tel. 21-15-41 oraz 82281

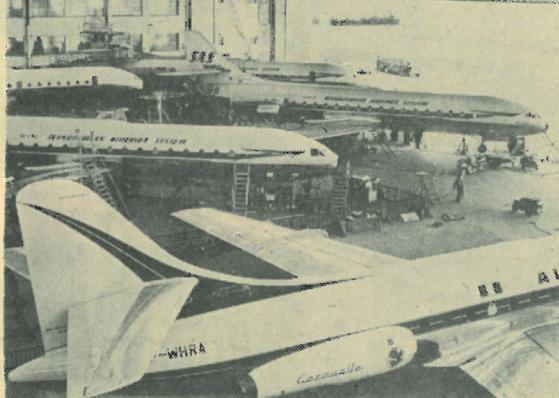
wew. 15.

Wszelką korespondencję prosimy kierować wyłącznie pod tym adresem.

Dňa 23.VIII. t.r. konali sa vo Warce oslavu pätnásťteho výročia ľudového letectva. Ukážka leteckej akrobacie na helikoptere.

Moderné lietadlá značky „Carrvelle“ vojdú do sérienej výroby. V tomto roku dohotovia 17 kusov, ktoré budú premávať na francúzskych a škandinávskych leteckých liniach.

PRIŠLO DO REDAKCII ★ PRIŠLO DO REDAKCII ★ PRIŠLO DO REDAKCII ★ PRIŠLO DO

ALEKSANDER ŚLAW
Sekretarz Komisji d/s Narodowościowych
KC PZPR

SZANUJMY
I OCENIAJMY
CZŁOWIEKA
BIORĄC POD UWAGĘ²
JEGO POSTAWĘ I CZYNY

PIETNAŚCIE lat temu 22 lipca 1944 roku, Nowa Polska Ludowa stała się historycznym faktem. Zieliły się marzenia narodu polskiego, polskiej klasy robotniczej, chłopstwa, inteligencji pracujących. Z bohaterskiej walki żołnierza i partyzanta polskiego, w rezultacie rozbiorzenia wojsk faszystowskich przez Armię Czerwoną, w wyniku zwycięstwa koalicji antyhitlerowskiej nad militarnym niemieckim; z ruin i zniszczeń powojennych — powstała Polska Ludowa, ojczyzna ludu pracującego.

Kraj wtedy był zniszczony, gospodarka zrujnowana. Stolica i wiele innych miast w gruzach. Ziemia Zachodnie opustoszała. Naród podzielony. Część społeczeństwa zdezorientowana polityką sanacyjną — londyńskich pogobowców faszyzmu i działalnością aktynowych sił reakcji różnej maści.

W tych ciężkich warunkach naród przystąpił do pracy, odbudowy i walki. Na czele narodu stanęła robotnicza partia, zahartowana w walkach o niepodległość i wyzwolenie społeczne, o żywiona wiara w przyszłość, uzbrojona w nauki marksizmu-leninizmu. Ta partia była PZPR, ona to wraz z odrodzoną PPS i radykalnym ruchem ludowym, rozpoczęła trudny proces odbudowy kraju oraz wytyczania linii

politycznej, zabezpieczającej trwałą suwerenność i pokojowy rozwój państwa.

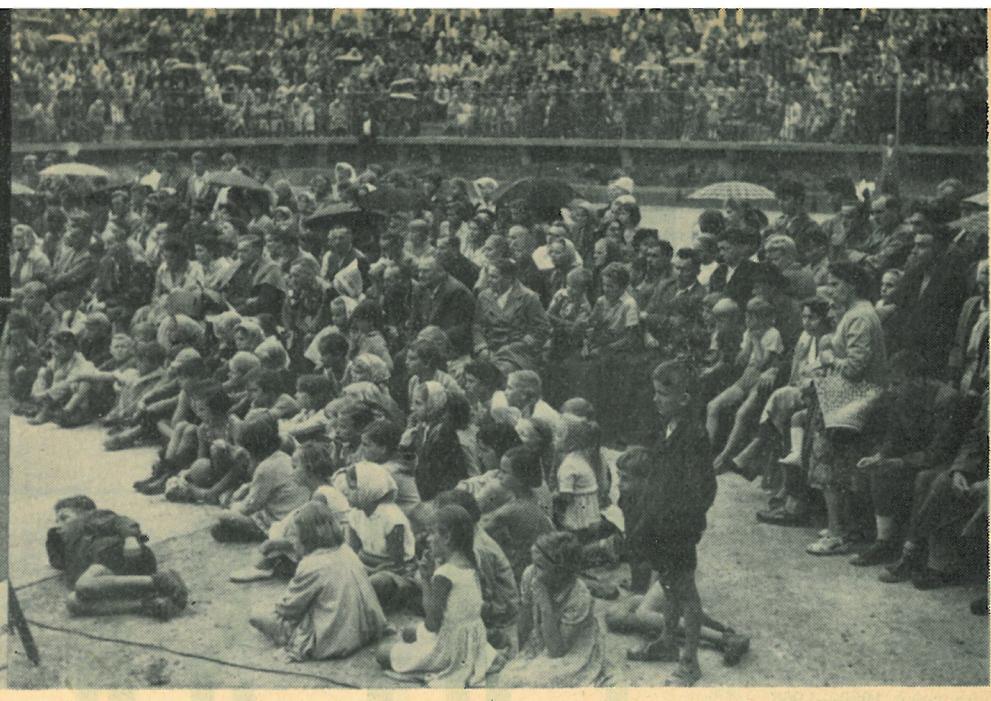
Okres odbudowy kraju, okres zabezpieczania jego granic i niepodległości był jednocześnie okresem ciężkiej, bohaterkiej walki z wewnętrzny i zewnętrznym wrogiem. W tej walce na gruncie zwycięskiej ideologii marksizmu-leninizmu rosła idea jedności klasy robotniczej narodu, wyrosła z tej jedności i walki PZPR.

Ofiarność i gospodarska postawa klasy robotniczej sprawiły, że bitwę o nacjonalizację przemysłu, a później bitwę o pierwszy trzyletni plan odbudowy kraju, naród polski pod przewodnictwem swojej partii wygrał. Również ziemię chłop otrzymał tylko dzięki sojuszowi klasy robotniczej, przy jej aktywnym udziale, oraz pomocy, często w walce z reakcyjnymi bandami. Najlepsi synowie klasy robotniczej i pracującego chłopstwa przy pieczętowali chłopską ziemię swoją krwią i ofiarą życia. Ziemię dostał przede wszystkim chłop biedny i bezrolny. W ten sposób wieś, polska zmieniała się w wieś wolną od obszarnej, półfeudalnej zależności i głodu ziemi, w wieś zdolną do podniesienia poziomu produkcji rolnej, w wieś przed którą otwarły się perspektywy przyszłych przeobrażeń socjalistycznych.

W walce i wyzwolenie społeczne i narodowe, w bitwie o nacjonalizację przemysłu i przeprowadzenie reformy rolnej, w pracy nad odbudową kraju, uczestniczyły mniejszości narodowe. Również i dzisiaj tj. w okresie planowej gospodarki robotnicy i chłopi wywodzący się z pośród mniejszości narodowych pracują w hutach, kopalniach i fabrykach, w państwowych gospodarstwach rolnych i spółdzielniach produkcyjnych. Na wsi wspólnie z chłopem polskim, budują szkoły na Tysiąclecie Państwa Polskiego, organizują kółka rolnicze, wspólnie radzą nad uchwałami II Plenum KC PZPR i XI Plenum NK ZSL, nad programem odnowienia całej naszej wsi i dźwignięcia w góre naszego rolnictwa.

Mniejszości narodowe w naszym państwie mają równe prawa i jednakowe obowiązki.

Klasie robotniczej i postępowym warstwom naszego narodu nacjonalizm burżuazyjny zawsze był obcy. Pod przywództwem KPP a później PPR klasa robotnicza walczyła o niepodległość i o wyzwolenie wszystkich ludzi pracy od wyzwolenia kapitalistycznego. Wydawały się, że w naszych warunkach, kiedy obszarnicy i kapitaliści zostali rozbici politycznie i ekonomicznie, a więc pozbawieni sił, przejawy nacjonalizmu burżuazyjnego nie będą już miały miejsca.

CAROVNÉ sú pradávne legendy hôr, ktoré prirástli k srdcu Podhalia. Jedna z nich — podobná do tých, akú má Slovensko o Sitne a Česi o Blaníku — rozpráva o skalnatom hrebeni Giewontu. Štit Giewontu má podo- bu ležiaceho človeka. Je to vrah sám rytier Giewont, ktorý kedysi, pozbavený vlasti a prenasledovaný, uchýlil sa so svojimi najvernejšími rytiermi do náručia ľažko dostupných hôr a tu všetci zaspali. Rytier Giewont pritom skamenel v podobe veľkého horského masívu do času, kedy ho zobudia trúby, volajúce do boja za slobodu.

Skamenelý Giewont sa sice neprebral zo svojho stáročného spánku, ale objavil sa Jánosik, ktorého sláva siahala po oboch stranach Tatier.

Legendy o Jánosikovi, povesti o jeho zbojstvách a o jeho štedrosti k chudobným, kolujú nielen medzi ľuďom, ale i v literatúre, vo veršoch, próze a divadelných hráčach.

Po dolinách žijú ešte tradície o Jánosikovi a jeho družine. V podhorských dedinkách v drevených domčekoch nechýba charakteristický Jánosikovský zbojnícky tanec a ľudia spomínajú „Janka i jeho zakiatek poklady“, spomínajú svojho romantického hrdinu.

V dňoch 14. — 16. augusta t.r. Jánosikova priopomenul nám 80-členný súbor Armádneho divadla z Martina, ktorý predvedol Maheňovu hru „Jánosik“ v režii Juraja Haľamu v Nowym Targu, v Jablonke na Orave a Lapsach Wyżnych na Spiši.

Okolo 12 tisíc divákov i napriek daždivému počasiu prežilo 3 hodiny nezabudnuteľného umeleckého zážitku a obdivu.

V hlavných rolách vystúpili:

Juro Jánosik	— Slávo Drozd
Ilčík	— Števo Kvietík
Anka	— Helena Sudická
Barón Révay	— Bohuš Králik
Cigánka	— Kata Hrobárová

Vyhorenie a stavba scény, osvetlenie, vyhotovenie kostýmov: technický kolektív AD SNP pod vedením Jozefa Brodnanského, Olgy Gallowej, Štefana Grmana, Ivana Gombarského, Jána Bereša, Ivana Kuzmu, Karola Thomka a Jozefa Reitera.

ADAMEC

**ARMÁDNE DIVADLO
SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO POVSTANIA
V MARTINE**

JÁNOŠÍK

REDAKCII ★ PRIŠLO DO REDAKCII ★ PRIŠLO DO REDAKCII ★ PRIŠLO DO REDAKCII

Rzeczywistość jednak wykazuje, że pozostałości burżuazyjnego nacjonalizmu jako reminiscencje przeżyć w minionych okresach historycznych — trój-zaboru, Polski międzywojennej i okupacji hitlerowskiej — mimo piętnastoletniej praktyki budowy socjalizmu — jeszcze się ujawniają.

Kim są nosiciele nacjonalizmu w naszych polskich warunkach?

Są to przede wszystkim niedobitki sanacyjno-burżuazyjne oraz znaczna część kleru katolickiego, ponadto jednostki z zacofanych kółów inteligencji, chłopów i robotników nieuodpornionych przeciwko obcej, burżuazyjnej ideologii. Oni to starają się naruszać jedność pracujących przy pomocy zaszczepiania jadu nacjonalizmu w celu hamowania budowy socjalizmu.

Zasada równych praw w XV-leciu była podstawowym założeniem naszej partyjnej i państwej polityki narodowościowej. Realizacja tej polityki napotkała i napotyka jeszcze od czasu do czasu na większe lub mniejsze opory ze strony niektórych środowisk inspirowanych przez elementy nacjonalistyczne. Na przykładzie mniejszości słowackiej na Spiszu i Orawie widać, że nawet najmniejsze środowiska mniejszościowe mogą stanowić od-

skoczną dla działalności klerykalno-nacjonalistycznej. Wnieść ferment, rogorczenie, skłocić mieszaną narodowościovou ludność, odciągnąć ją od realizacji zadań gospodarczych, skierować jej energię na manowce — oto główny cel realizacji społecznej.

Leży przedtem gruby plik memoriałów i listów z lat ubiegłych podpisanych indywidualnie i zbiorowo. Niektóre z nich podbudowane są „historycznie“ i „naukowo“. Na chybii trafili — wyrywam z nich poszczególne zdania. Oto one: „W okresie rządów sanacji problem słowacki niemal nie występował“, „Na Spiszu i Orawie było tylko polskie osadnictwo“, „Język orawski jest językiem zygmunckim — to nie nacjonalizm, tylko obrona swojego, obrona polskości“, „Nie uważały ich za Słowaków z racji państwowych“. I wreszcie radykalne propozycje rozwiązania problemu mniejszości słowackiej w Polsce: „Na Spiszu i Orawie nie ma prawdziwych Słowaków, nie ma więc dla kogo zakładać szkół ze słowackim językiem nauczania“, „Rozwiązać Stowarzyszenie Słowaków i Czechów, jako organizację rewizjonistyczną“.

Niektórym ludziom narzucono te „prawdy“ i „racje“ — zagadnienia narodowościowe widzieli oni przez okulary nałożone im przez szowinistów. Doszły do głosu tłumione urazy i kompleksy sięgające lat okupacji Spisza

i Orawy przez tzw. państwo słowackie. Wszystko to było rezultatem zaniedbań i braku dostatecznej pracy politycznej na odcinku narodowościowym.

W pierwszych szeregach nagonki przeciwko mniejszości słowackiej na Spiszu i Orawie kroczył i kroczy jeszcze nadal kler.

Oto co pisze ob. P. z Orawki .... Jest już najwyższy czas, aby ksiądz z Orawki przestał wyzywać dzieci o tumanów, a także aby zaprzestał hamować postęp w nauce a także kulturze słowackiej. Prosimy o pomoc...“.

Niektórzy księża jak np. w Orawce, Lipnicy Malej i Wielkiej, w Trybszu, katecheci z Podsarria i Krępcach oraz inni, różnymi metodami wnoszą zarzwy nienawiści narodowej, pragną przeszkodzić zgromadzeniu współpracy, utrudnić partii mobilizacji społecznej i gospodarczej w powiecie. Jedni w swojej „patriotycznej“ gorliwości kasowali napisy słowackie w kościołach, drudzy nie chcieli nadawać dzieciom na chrzcie imion o słowackim brzmieniu, a wszyscy razem jeszcze dziś zabraniają modłów i śpiewów w języku słowackim.

Listonoszowi pod groźbą nie udzielenia rozgrzeszenia zabroniono roznoszenia mieściennika „Zivot“. Książki słowackie nazwują papierem toaletowym itd.

Zle si dzieje w parafii — mówi z ambony wikary ks. Stanaszek — młodzież słowacka zachowuje się bezczelnie wobec pana boga. Fala zla idzie z zagranicy ... z poludnia“. Łatwo się domyśleć — z Czechosłowacji.

Po nabożeństwie między Polakami i Słowakami wywiązuje się niesamowita jak na XX wiek dyskusja. „Czy pan Bóg i Najświętsza Panienka wysłuchają modlitwę po słowacku? Napewno nie! Co Wam daje Czechosłowacja? Tam są tylko kotchozy. Nie ma tam Częstochowy, nie ma Kalwarii Zebrzydowskiej.“

A oto jeszcze ten sam ksiądz, jako katecheta w słowackim liceum w Jabłonce. Na pożdrowienia uczniów — „Dobry Den“ — odpowiadał: — „Mówcie po polsku, jeśli tak macie mnie pozdrawiać, to lepiej nie pozdrawiajcie wecale“. Podrywał on autorytet nauczycieli słowackich, zastraszał uczniów przed maturą. Na jednej z lekcji religii wykrzykiwał: „Wy jecie chleb polski... na włóczenie się z nauczycielkami Słowaczkami, to macie czas... przy maturze ja dotożę swoje trzy grosze...“.

Caly zespół nauczycieli miał dość w szkole ks. Stanaszka. Dyr. Liceum Słowackiego ob. Waclawiak wystąpił do Krakowskiego Kuratorium szkolnego, proszą słusznego o zmianę katechety.

Kler wywołuje wśród ludności słowackiej, wśród młodzieży szkolnej poczucie obrazu narodowej i krzywdy, powoduje kompleksy niższości, pragnie rozpalić nacjonalizm polski i słowacki, a nawet próbuje dzielić samych Słowaków. W Lipnicy Wielkiej tamtejszy ksiądz wygrywa głęboką religijność Słowaków, by przeciwstawić ich Towarzystwu Słowackiemu jako organizacji narodowej i komunistycznej. Oczywiście, nie zaniedbuje również polityki skłócania Polaków i Słowaków.

W dniu 19 maja 1959 r. na Orawie w Lipnicy Wielkiej odbyło się zebranie wybor-

(Ciąg dalszy na str. 6)

TISÍCROČIE POLSKA

Pred poldruha rokom
Státna rada a Sejm
Poľskej ľudovej re-
publiky slávostne vy-
hlásili započatie prí-
prav k oslavám tisícročia
poľského štátu, ktoré pripa-
dá na roky 1960—1966.

Cieľom tohto vyhlásenia bo-
lo nadviazanie na najslávnej-
šie pokrokové tradície nášho
národu. Tisícročie písaných
dejov Poľska oslavujeme v ob-
dobí budovania socializmu.

K výročiu tisícročia Poľska
pripravuje sa celá poľská spo-
ľnosť. Takmer všetky krajské a miestne národné vý-
bory prijali záväzky k okrá-
šlovaniu miest a dedín. V celom Poľsku spoločným úsilím
vzniknú na počesť tisícročia
početné kultúrne domy, ha-
sičské strážnice, kiná, osvetové
besedy, kluby, knižnice,
čítarne atď.

Veľmi dôležitou akciu bu-
de zalesňovanie. V rámci
osláv tisícročia vysadí sa na
území Poľska vyše 100 mil.
stromkov a 60 mil. krov. Za-
lesnením lesov vyničených ne-
meckými okupantami nielenže
sa zvýší lesné bohatstvo nášho
štátu, ale na mnohých mie-
stach polepší sa klimat.

Východiskom tohto veľkého
jubilea bude oživenie si po-
čiatkov formovania sa poľského
štátu a prvých historickej-
ch dokumentov o jeho exi-
stencii. Za tým účelom ar-
cheológovia budú pokračovať
vo vykopávkach na území
obývanom za čias piastov-
ských v takých miestach ako
Poznaň, Gniezno, Kruszwica,
Santok, Szczecin, Wolin, Wro-
claw, Opole, Kraków, Łęczy-
ca i v mestách Czerwińskych.

Vo Varšave bude roku 1960
otvorená výstava pod názvom
„Začiatky poľského štátu“,
ktorá bude dokumentovať de-
je na poľskom území od naj-
starších čias do XII. storočia.

A zasa roku 1963 na výsta-
ve v Poznani poľská verej-
nosť bude mať možnosť zozná-
miť sa s národným a kultúr-
nym rozvojom Poľska za tisíc
rokov. Okrem toho, mnohé
putovné výstavy zavítajú na
vidiek.

V dňoch 15—12. júla 1960
budeme oslavovať 550 ročnicu
bitky pod Grunwaldom. Pri
tejto príležitosti uskutočnia sa
mnohé kultúrne a športové
podujatia ako napr. motocy-
lové závody po jagielonských
stopách.

V júli 1960 bude zlet zahra-
ničnej „Polónie“, ktorej pred-
stavitelia prídu do Poľska na
oslavy.

Taktiež mnohé vydavateľ-
stvá pripravujú sa na uctenie
poľského tisícročia: vyjde
grunwaldský album — jubilejné
vydanie Sienkiewiczových „Križiakov“, reedícia
„Veľkej vojny s križiackym
rádom“ od prof. S. Kuczyńskiho. Filmári pripravujú
dvojdielnu filmovú epopeju
„Križiaci“ podľa rovnomenného
románu H. Sienkiewicza a krátkometrážny film „Grun-
wald“.

Roku 1963 pripadá sté vý-
ročie „Januárového povstania“ —
vhodná príležitosť pripo-
menúť si národnoslobodzova-
cie tradície poľského národa

a ich význam pre medzinárodné robotnícke hnutie.

Prvý rok osláv bude posvätený Chopinovi a poľskej kul-
ture. Rozvoj vedy a kultúry je
nerozične zviazaný so 600
ročnou existenciou krakovskej
Alma-Mater.

Na výročie Jagielonskej uni-
verzity vyjde z tejto zasluženej
vyhni vzdelania rad vedec-
kých prác o živote a diele jej
najslávnejšieho absolventa Mi-
kuláša Koperníka, ktorý zapo-
čal novú epochu vo vede. Okrem epochálnej práce „De
revolutionibus“ univerzita pri-
pravuje dejiny poľskej vedy,
náčrt dejín Jagielonskej uni-
verzity, ako aj životopisy sláv-
nych Poliakov.

Na rok 1964 pripadá 20.
výročie vzniku Ludového Poľ-
ska, ktoré v rámci tisícročia
bude dokumentovať úspechy
v budovaní socializmu.

Posledné roky osláv budú
venované výskumom dejín
poľského národa a štátu ako
aj perspektívom budovania so-
cializmu v Poľsku.

Roku 1956 bude sa konáť
medzinárodný kongres slo-
vanských archeológov, ktorí
zhrnú doterajšie vedecké po-
znatky nad starými dejinami
Poľska. Nebude chýbať ani
celopoľská výstava o doteraj-
ších výsledkoch hospodárske-
ho a kultúrneho rozvoja Poľ-
ska.

STAROČÍNSKÉ BAJKY

PROČ BYLO ZABITO SELÁTKO

Když paní Dseng Dse chtěla jít na trh, začal její malý chlapec křičet a chtět běžet za ní. „Jen zůstaň pěkně doma!“ volala matka. „Až se vrátím, zabiju ti selátko.“

Když se žena vrácela z trhu, viděla, že její muž se chystá zabiti selátko. „Ale muži,“ volala, „já jsem to dítěti jen řekla že žertu, jen proto, aby se uklidnilo.“

„Jak můžeš jen s dítětem tak žertovat!“ odpověděl muž. „Dítě tomu nerozumí — napodobuje nás ve všem. Když mu neřekneš pravdu, učí se lháti. Nemůže-li dítě důvěrovat matce, komu má věřit? Proto se muselo selátko zabít.“

SLUKA A ŠKEBLE

Škeble se slunila na břehu, když šla kolem sluka, chtivá škeblího masa. Sluka strčila zobák mezi škeble. Mušle jí ho přivřela.

„Když dnes a zítra nebude pršet, zahyneš,“ pravila sluka. „Nepustím-li tě dnes nebo zítra, nepovede se tobě o mnoho lépe,“ řekla škeble.

Tu přišel rybář a chytil obě.

MŮŽE NA ZAJÍCE ČEKAT

Ve státě Sung pozoroval jeden sedlák — při orání — jak si zajíc zběsilým útekem rozbil hlavu o velký strom — a mrtev klesl k zemi. Sedlák zanechal orání, a čekal na dařího zajíce. Zádný však více nepřiběhl, aby si rozobil hlavu. Tu muži se pak smáli v celém sungském státě.

VE STÍNU VELKÝCH

Na honu za kořistí chytil tygr lišku.

„Nesmíš mne zabít,“ pravila liška. „Král nebes mne jmenoval vladařem všech zvířat. Když mne sežereš, porušíš jeho přikázání. Nevěříš-li mi, pojď za mnou a uvidíš, jak každé zvíře bude přede mnou utíkat.“

Tygr byl s tím srozuměn a šli. Opravdu všechna zvířata, sotva se kde objevili, utíkala. Tygr netušil, že mají strach z něho, věřil, že se bojí lišky.

ŠTÍT A KOPI

Ve státě Ču žil muž ktorý prodával štíty. Jsou tak silné, že jimi nic nepronikne! chlubil sa. Stejně vychvaloval i své kopí:

„Jsoú tak ostrá, že není ničeho na svete, co by neprobodla!“

Tu se kdosi zeptal: „Když prudce bodnu tvým kopím do tvého štítu — co se pak stane?“

Muž nedokázal odpovědět.

Nechť všechny děti na svete se mohou dívat do bu-
doucnosti s tak radostným a šťastným smíchem, jako
toto děvčátko.

Foto ČTK — J. Tachezy

HIROŠIMA

V Ivakuni, kde sa nachadza jedna z najväčších amerických základní, občania zorganizovali protestnú manifestáciu. Na snímku vidíme „pochod mieru“ na Hirošimu.

Nižšie uverejňujeme spomienky profesora Aguara Togofumi o výbuchu atómovej bomby v Hirošime.

Každý deň prichádza tátu hodina, každý deň sa ručičky zdárlivo zastavia na tom istom mieste, a stále ešte mi trnie srdce, keď sa v tej chvíli podívam na hodinky. Vtedy som sa vracať z rannej prechádzky, asi 4 kilometre ďaleko od ohniska. Ráno bolo jasné a obrovský blesk, čo zneprázdny zlietol z oblohy, ponášal sa na vzblknutie magnézium. Zdesene som sa vrhol na zem. Čas — zrazu prázdny a tichý — sa zastavil.

Po niekoľko sekúnd — domnievam sa, že to bolo „niekoľko sekúnd“ — zaburácal mohutný hrom. Mocný náraz vetra pritačil ma k zemi. A opäť bolo naprosté ticho. Potom som počul rachot a praskot... Neomdiel som. Nebol som zranený, ani popálený.

Na rozžavenej belasej oblohe stúpalo obrovské biele mračeno vo forme hribu.

Vstal som. — Bomba? Zápalná bomba? Smrtiace lúče? Výbuch muničného skladiska?

Na tieto okázky som nevedel odpovedať. Tu som počul ako blízko bývajúci rolník povedal, že videl tri B-29.

Zmocnila sa ma strašná úzkosť o moju rodinu. Bežal som k parku Hijijama, čo leží na 70—80 metrov vysokom vršku.

Hirošima ležala predo mnou — čierna škvorna spálenej zeme. Plamene besneli a osvetľovali obrys betónových stavieb, ktoré činili dojem náhrobkov alebo neohrabaných strašidiel.

...Nenašiel som ani ženu, ani dcérku. Až popoluďná. Škola bola medzi vŕškami asi štyri kilometre ďaleko. Na dvore ležali ranení — medzi nimi aj moja dcérka Kazuko a nad ňou sa skláňala moja žena.

Kazukino zranenie sa zdalo pomerne ľahké. A tak som sa vrátil k svojej práci.

O päť dní, v deň bezpodmienečnej kapitulácie, prišiel som na skok domov. Kazuko som našiel v horúčke 40 stupňov a s trvalou fažkou hnačkou. Ešte stále som bol kľudný, domnievajúc, že prechladla, keď ležela na dvore a potom na drevenej lavici.

17. augusta som sa zdesil. Jej stav sa zhoršil. Neskoršie začala silne krvácať z nosa. Krv tiekla prúdom a nebolo možno krvácanie zastaviť.

Neskor v noci došiel lekár, zatamponoval jej nosné dierky a z hrdla vybral zrazenú krv.

Už som sa ani nemohol dívať na dcérku bledú, vychudnutú tvář. Pýtal som sa lekára, či by nepomohla transfúzia. Odvetil záporne. Vysvetlil mi, že všetci chorí z Hirošimi majú rovnaké príznaky: vracajú, trpia nechutenstvom, krvácajú, majú hnačku a vysokú horúčku a u všetkých lekári zistili náhly pokles bielych krviniek. Účinné protileky neboli doteraz nájdené.

V Grécku na Chalkydike na polostrove Hágia Oros (Svätá Hora) na vrchole Athosu, do výšky 2033 m na úpatí Hory uzrieme hlavné mesto Karyais a za ním ďalšie mestečká až k moru. Vyďchneme si.

Až sem cítisť pach rýb, zmiesaný z vôňou večne zelených hájov a sadov. Prenikne nás hrobové ticho a mŕtvost, ktorá nikdy neopúšťa túto jedinečnú mníšsku republiku.

Áno tak je to! Od pradávna sídlil na Athose vševelárd Zeus so svojimi žrecami. Keď prišlo kresťanstvo, chrámy ostali, len kňazi a boh sa vymenili. Dejiny uvádzajú ako prvým budovateľom kresťanského mníšskeho kláštora Atanáza z Trapezuntu z r. 963. Atanáz zhromaždil okolo seba množstvo mníchov, dal im regrulu a povinnosť: modliť sa a pracovať. Ako roky sli, moc mníchov rásila. Či vládol bizantský cisár, či Turcy, či králi či konečne Hitler, mnisi vedeli dobre plávať v mútach vodách a fažiť kde sa dalo. Tak sa udržala táto mníšska re-

publika, ktorá je dodnes baštovala pravoslávia na celom Oriente. Podľa posledných údajov má táto mníšska republika 2000 bratov, ktorí žijú vo 20 kláštoroch vo 12 mestecích Svätej Hory. Vláda republiky pozostáva z 20 zástupcov jednotlivých kláštorov. Výkonnú moc má 5-členný výbor z piatich hlavných kláštorov, na čele s predsedom. Hlavné mesto Karyais má vlastnú poštu telegrafné spojenie so Solúnom a 20 gréckych strážníkov. Čím sa mnisi živia? Pracujú na poliach, vo viniciach a v sadoch. Okrem toho radi prijímajú turistov, ktorí predávajú pamätnosti, obrázky, náboženské predmety a pálenku! Mnisi sa podľa regule modlia až 16 hodín denne pri čom ich obvyklou stravou je ovocie a zelenina. Raz do týždňa majú povolený chlieb a rybu. Nuž nečudo, že majú veľmi málo dorastu a že ich počet sa pomaly zmenšuje. Pri tom pravda, v mníšskej republike na Athose dodnes panuje veľmi tvrdý

zákon, zavedený ešte Atanázmom, že na polostrov nesmie vstúpiť žiadna bytosť ženského rodu. Tento zákon dosledne uplatňujú nielen voči ženám, ale aj voči všetkému zvieractvu a vtáctvu ženského rodu. Aké to má následky pre celé mníšske hospodárstvo tejto republiky, vieme si domyslieť. Faktom ostáva, že podľa hodinových dokladov, sa dodnes do tejto mníšskej republiky nedostala ani jedna žena...! Že by boli o to mnisi šťastnejší?

Vari opačne: je smutný, drásajúci pohľad na chudé, postavy mníchov, keď večerom kráčajú na cintorín ku hrobkám mŕtvych bratov, modlif sa žalostne Dávidove verše... A potom, keď sa skončí večerná pobožnosť, rozozvučia sa dzvony Lávry a iných kláštorov... Mnisi so zopäťmi rukami a sklonenou hlavou kráčajú do svojich ciel, aby pokračovali v modlitbe a kajali sa z hriechov, ktoré nikdy nespáchali...

SEPTEMBER 1939

O účasti Luftwaffe v útoku na Poľsko je rozhodnuté.

A cieľ bol dosiahnutý.

Prvé obete vojny — deti bez matiek a otcov, bez domova a nádeje...

Ani nemocnice neomilostili. Naopak. Systematicky ich ničili, ako len mohli.

FILMOVÁ HÁDANKA

Odměnu za správnu odpověď na filmovou hádanku z 6. čísla dostavají:

1) Jaroslav Procházka z Prahy.

2) Vladimír Gregor z Bratislav.

Odměnu posíláme poštou, odber prosíme písomne potvrdit.

Zkuste uhádnot, milí čtenáři, co je za umělce? Odpovědi zasílejte na adresu: Redakce „Život“, Warszawa, Al. Jerozolimskie nr. 37. I p.

Cekají na vás odměny.

(p)

KDE NEVKROČILA ŽENA

Zostawmy zagadnienie przydatności lub nieprzydatności języka słowackiego samym Słowakom. Do nich należy decyzja pielegnowania języka i tradycji względnie rezygnacji. Nie wyprowadzajmy fałszywych wniosków z koniunkturalnych wahań politycznych i z przejawów procesów asymilacyjnych.

Politykę nacisków i „asymilacji” uprawiała sanacja w Polsce międzywojennej. Komuniści w przeszłości i obecnie z całą siłą potępują politykę wynaradowania przy pomocy ucisku narodowego. Nasza władza ludowa, nie chce nikogo wynaradawać, nie chce przyśpieszać lub hamować procesów asymilacyjnych i nikomu na to również nie zezwoli. Polityka wynaradowania i naruczenia mniejszościom polskiego szkolnictwa nie jest „polską racją stanu” o czym niektórzy deklamowali w pow. nowotarskim. Władza ludowa stworzyła szeroką sieć szkół słowackich, ukraińskich, białoruskich, żydowskich, litewskich, niemieckich, greckich i macedońskich, powołała do życia towarzystwa narodowościowe, organy prasowe we wszystkich językach mniejszości narodowych itp. Partia oraz Władza Ludowa niczego nie szczerzą, by umożliwić abywatom narodowości niepolskiej możliwość pełnego wyżycia się kulturalnego oraz kształcenia swych dzieci w językach

ZMS, LPŻ oraz LK, podjęcia wielu zobowiązań budowy nowych szkół, mieszkań dla nauczycieli, remontów dróg i mostów. W wielu wypadkach zwieńczone już kamień, żwir, drzewo oraz przepracowano tysiące dni roboczych.

Towarzystwo Czechów i Słowaków pomogło Słowakom zorganizować dwa zakłady pracy – szkłarnię i stolarnię oraz kilka zespołów remontowo-budowlanych itd., zdziałało skupić w swych szeregach na Spiszu i Orawie ok. 4 tys. członków, zorganizowano 30 kół. Miesięcznik „Zivot” prenumeruje ok. 13 tys. osób. W okresie zimowym działało 11 kursów oświatowych dla dorosłych. Działa i rozwija się 16 kół artystycznych, niektóre z nich posiadały kostiumy i instrumenty muzyczne. Siedziby Oddziałów w Kacwinie i Jabłonce oraz niektóre Koła wyposażono w książki, telewizory, bilardy itp. Liceum otrzymało telewizor oraz sprzęt fotograficzny.

Duże to osiągnięcia.

Niektórzy ludzie na Spiszu i Orawie nie rozumieją jeszcze, że Towarzystwo Społeczno-Kulturalne Czechów i Słowaków w Polsce jest polską organizacją. Urabianie opinii, że jest to organizacja „obca”, „rewizjonistyczna”, stawianie znaku równości między Towarzystwem a separatystycznym Komitetem z Chicago jest dziełem mącielsi nacjonalistycznych. Towarzystwo jest częścią składową polskich organizacji społeczno-kulturalnych, a jego organ „Zivot” wychodzący w języku słowackim jest częścią składową prasy polskiej. Zadaniem towarzystwa i jego organu jest zaspalanie mniejszo-

sprzyjać będzie dalszemu rozwijaniu aktywizacji społecznej i gospodarczej Spisza i Orawy.

Jakkolwiek dotąd jeszcze spotykamy się z przejawami nacjonalizmu i szowinizmu, to jednak jest widoczne nie tylko na Spiszu i Orawie ale również i w całym kraju, że dzięki ofensywnej postawie naszej partii i stałemu rozwiązywaniu problemów lokalnych, nacjonalizm burżuazyjny znajduje się stale w odwrocie i coraz bardziej wytraca swoją agresywność.

Udział mniejszości narodowych w życiu społecznym i gospodarczym znajduje się przede wszystkim w rękach większości narodowej. Stosunek partii i władz państwowych, ich walka z nacjonalizmem, stosunek otaczającego tę mniejszość społeczeństwa polskiego decyduje o zgodnym współżyciu, wybija wszelki grunt spod nóg nacjonalizmów mniejszościowych, które z reguły powstają w drodze reakcji, są zjawiskiem „obronnym” wtórnym, agresywnego nacjonalizmu polskiego, najsielszkiego w kraju. Wreszcie zagadnienie narodowościowe to nie tylko sprawą kultury i języka, jest ono również zagadnieniem gospodarczym i społecznym, tkwiącym głęboko w uchwałach III oraz II Plenum KC PZPR i XI Plenum NK ZSL o niezbędnym dla kraju dalszym wzroście produkcji rolnej.

Rolnictwo Spisza i Orawy – mówił na naradzie słowackiej Sekretarz KP tzw. POTOCZEK – cechuje prymitywny charakter uprawy oraz duże rozdrobnienie nieskomasowanych gospodarstw (7–8 ha w kilkudziesięciu miejscowościach). Pogłowie – w większości składa się ze zwierodniatej rasy bydła hodowanej „nie na mleko” a „na nabóz”. Ilość gruntów na Orawie wymagających melioracji wynosi ok. 13.500 ha. Istnieje tu jeszcze szczątkowa węgierska feudalna forma użytkowania majątków jakimi są tzw. „Urbary”, ilość głosów w tych „wspólnotach” zależna jest od posiadanej majątku tak, że w wielu wypadkach decyduje bogatsze chłopstwo.

„Urbary” posiadają znaczne dochody, które bardzo dowolnie są wydatkowane. Np. „Urbary” niemal we wszystkich wsiach płacią za „dzwonienie” w celu rozniania chmur, składają ofiary na remonty kościołów itp.

„Urbary” władając ziemią, placami, budynkami powodują skomplikowaną sytuację w gromadzkich radach narodowych. Obecnie kiedy rozwijają się kółka rolnicze ta sytuacja będzie dawała jeszcze mocniej znać o sobie. Wydaje się, że najważniejszym byłoby połączenie się „Urbarów” z kółkami rolniczymi, własność chłopska nic na tym nie uciępi, nadal przecież wspólny majątek pozostanie własnością gromadzka.

Władza ludowa w okresie 14 lat wiele dokonała w powiecie nowotarskim. Przyszłość powiatu Nowy Targ wiąże się m.in. z rowojem turystyki. Rolnictwo w planach powiatu ukierunkowane jest na świadczenia i usługi turystyczne.

Ta perspektywa powiatu jest składową częścią zadań 7-lecia. Wymaga to nie tylko pomocy państwa ale i zwiększonego wysiłku nad podniesieniem produkcji rolnej gospodarstw indywidualnych, szerokiego stosowania osiągnięć wiedzy i postępu technicznego w produkcji roślinnej i hodowlanej.

Wiele dla chłopów i dla kraju mogą zdać kółka rolnicze pod warunkiem, że staną się one masową i powszechną organizacją chłopską, że rozwijać będą zespółową działalność chłopów i tworzyć wspólny majątek.

Przekonywując w tej sprawie pisze działacz ZSL Jan Dąb-Kocioł w artykule „Karta Chłopska” (Przegląd Kulturalny) nr 29 – 1959 r.).

„...uchwała Komitetu Centralnego PZPR i Naczelnego Komitetu ZSL z dnia 23 czerwca rb. zasługuje na miano Karty Chłopskiej.

Autor stwierdza, że w naszym rolnictwie istnieje niedomoga strukturalna: rozdrobnienie gospodarstw i związana z tym organicznie ich słabość ekonomiczna. Dalszy rozwój rolnictwa wymaga zastosowania nowych środków produkcji i polepszenia jakości gleby, krótko mówiąc: mechanizacji i melioracji. Nakłady, jakie są do tego niezbędne, wychodzą poza możliwości małych gospodarstw. W tym układzie stosunków, nasze rolnictwo nie może się wyzwolić z zaklętego kregu rękodzielnictwa, gdy na całym świecie zdąża do przeobrażenia się w przemysł rolny.

Dzięki uchwalie powstanie nad mrowiem rozproszonych i z natury rzeczy egocentrycznych gospodarstw chłopskich wież społeczna jak wspólny dach. Wież budowana przez samych chłopów i z budulca, którego wieś do-

tąd nie miała. Po raz pierwszy w historii chłopi otrzymują bezpośrednio do swych rąk od państwa wiano wynoszące 22 miliardy złotych. Właśnie wiano – a nie zapomogę. Jest to ziarano nie chlebowe – tylko siewne, ani jedna złotówka z tego funduszu nie będzie przejedziona, a odwrotnie – pomożona własnymi wkładami chłopów, pojedzie w maszyny, melioracje, budownictwo, tworząc będzie nie istniejący dziś prawie, a tak potrzebny dla rozwoju wsi majątek społeczny przez organizację chłopską zarządzany.

Problem pracy masowej – w warunkach realizacji Uchwał II Plenum KC PZPR i XI Plenum NK ZSL – jest szczególnie ważny dzisiaj, zwłaszcza gdy administracyjne środki walki klasowej zostały w dużej mierze zastąpione przez środki polityczne. Jeżeli dzisiaj gdzieś brakuje nas, to działają tam siły ciemności, obskuratoryzmu i reakcji społecznej. Tam, gdzie nie ma naszej partii, sojuszniczych stronników, światowych chłopów Polaków i Słowaków, gdzie brak jest naszego oddziaływania ideologicznego, tam okupuje się ambona, a wokół okopów „Św. Trójcy” grupują się niedobitki wrogich naszemu ustrojowi sił klasowych.

Organizacje partyjne na Spiszu i Orawie rosną liczebnie, powiększa się ilość członków partii Słowaków, istnieją koła ZSL w których Słowacy stanowią większość, powstały i powstają nowe liczne koła Towarzystwa – wszystko to jeśli będzie zespole w jedności gromadzkiego działania, będzie stanowić wielką siłę. Walka polityczna z resztami reakcyjnych sił, wymaga ideologicznej aktywizacji wewnętrznych szeregow i madrego wykorzystywania sił w powiecie.

*

Towarzystwo w okresie swej trzyletniej działalności pomogło partii w kampanii wyborczej do Sejmu i Rad Narodowych, pomogło przeciwwstać się wstępczym wpływom zmierzającym do zakłóceń lub bojkotu wyborów. Towarzystwo przyczyniło się do pewnej poprawy wzajemnych stosunków między ludnością słowacką i polską. Praca partii, pomoc Towarzystwa prowadzi drogę do zrozumienia przez ludność słowacką konieczności włączania się jako pełnoprawnych obywateli PRL, do pracy partii i innych organizacji. Pozostawianie Słowaków na uboczu, nie włączanie się ich do życia ogólnego stanowiły poważną lukę w powiecie. Towarzystwo stawia sobie słusze zadanie. „Nie może być żadnej pracy o charakterze gospodarczym na wsi od której by się słowacka ludność uchylała, żadnej organizacji w której by Słowacy nie brały udziału”. Jest to droga do dalszego polepszenia współpracy między ludnością polską i słowacką. Towarzystwo i terenowe Koła Słowackie winny budzić inicjatywę społeczną chłopów, mobilizować do realizacji czynów już podjętych przez wsie, przyspieszać miejscowymi siłami budowe zaplanowanych obiektów kulturalnych i komunalnych (budowa i remonty szkół, dróg, boisk i innych urządzeń kulturalnych i sportowych, sadzenie lasów i parków, wysadzanie dróg drzewami, prace melioracyjne, prace mające na celu podniesienie stanu sanitarnego i estetycznego wyglądu wsi). Szczególną opieką towarzystwo powinno otoczyć inicjatywy chłopów mających na celu przyśpieszenie realizacji hasła „Tysiąc szkół na 1.000-lecie”.

KP w Nowym Targu, oraz Towarzystwo winny zabiegać o współpracę z ĆSR w ramach wymiany przygranicznej, winny bardziej jak dotąd wykorzystać możliwości pomocy Czechosłowackiego Ośrodka Kulturalnego, który rozwija w Polsce pożyteczne w formie i treści prace. Jesteśmy zainteresowani aby szeroki ogół Polski zapoznał się jak najszerzej z kulturą innych bratnich krajów. Z tej zasady nie wyłączamy mniejszości czeskiej i słowackiej, a w tym ludności czeskiej i słowackiej. Ludność polska i słowacka w N. Targu winna zapoznać się z osiągnięciami ĆSR.

Propagowanie przyjaźni jaką złączone są nasze narody we wspólnym budownictwie socjalistycznym i walce o utrwalenie światowego pokoju, jeszcze mocniej będzie wiązać ludność słowacką z narodem polskim i jego wielkimi zadaniemi wytyczonymi przez III Zjazd partii.

Masy pracujące obu naszych narodów oraz mniejszość słowacką i czeską zamieszkała w Polsce miały zawsze dla siebie poczucie wzajemnego szacunku i przyjaźni, wypływało to z ducha proletariackiego internationalizmu krzewionego już dawniej przez KPP i KP Cz. i krzewionego dzisiaj przez nasze bratnie partie.

A. ŚLAW
Sekretarz Komisji
d/s Narodowościowych KC PZPR

UWAGĘ JEGO POSTAWĘ I CZYNY

ojczystych. Asymilacja obecnie dokonuje się drogą naturalną. Np. przez zawieranie mieszańczy małżeństw, przez kształcenie się w polskich szkołach i przechodzenie w szeregi inteligencji polskiej, rozpraszanie się w środowiskach polskich w kraju itp. Dzieje się to bez nacisku wśród wszystkich grup narodowościowych w naszym kraju m.innym i wśród Słowaków. Dzieje się to w wyniku rozwijającego się życia gospodarczego i kulturalnego oraz pełnego równouprawnienia obywateli bez różnic na ich narodowość.

Polityka naszej partii wynika z ducha internacjonalizmu proletariackiego, wynika z ciężkich doświadczeń naszego narodu, który doznał w swej przeszłości aż nadto goryczy na skutek ucisku narodowościowego. Taka polityka zapewnia każdemu obywatele PRL możliwość samookreślenia, jakiej jest narodowości, bez żadnego przemusu, bez żadnych narzuconych praktyk asymilacyjnych. W konkretnym wypadku znaczy to, że żadnemu Polakowi nie wolno stosować nacisku wobec Słowaka, ani też żadnemu Słowakowi (a to się również zdarza) w stosunku do swojej grupy narodowościowej, bo tak w pierwszym wypadku jak i w drugim – Polacy i Słowacy – zejdą na pozycje nacjonalistyczne.

Szanujemy i oceniamy człowieka biorąc pod uwagę jego postawę i czyny, jego stosunek do budowy socjalizmu, a nie to co czuje się o nim Polakiem, Słowakiem, Białorusinem, czy Ukraińcem. W warunkach socjalistycznych rodzi się nowy stosunek do kraju w którym się żyje, w którym się wzrosi lub wzroste.

Mniejszości narodowe w siedzibnej Polsce wyzute z wszelkich praw, poddane uciskowi narodowemu i ekonomicznemu nie mogły uważać Polski obyczajno – kapitalistycznej okupującej i eksplatającej ziemie ukraińskie, białoruskie, litewskie inaczej jak okupanta i ciemieżce.

Natomiast dzisiaj, kiedy po wyzwoleniu Polski wytyczone zostały nowe sprawiedliwe granice, kiedy ludność mniejszości narodowych pozostała w kraju z własnej woli, kiedy Polska Ludowa swym obywatelem dała pełne równouprawnienie, prawo do nauki i pracy, prawo do zajmowania stanowisk, wg swych możliwości i kwalifikacji – zostały stworzone warunki by mniejszości narodowe czuły się w własnym domu.

Na Spiszu i Orawie potrzebna jest czysta, spokojna, wolna od zakłóceń i różnorodnych form nacisku atmosfera sprzyjająca śmialemu określaniu własnej narodowości. Potrzebne jest zgodne współżycie, oraz traktowanie Słowaków jako pełnoprawnych obywateli PRL.

PROBLEMY PRACY MASOWEJ

KP w Nowym Targu podejmuje wysiłki i wpływa na prawidłowe ułożenie współpracy ludności polskiej i słowackiej. Powołano Komisję KP d/s Narodowościowych. Odbyły przed III Zjazdem naradę ze słowackim aktywem partyjnym i bezpartyjnym. Była to pierwsza narada za okres 15 lat.

Po II Plenum KC PZPR zorganizowano z inicjatywy Słowaków ze Spisu naradę w sprawie kół rolniczych z udziałem przedstawicieli ze wszystkich wsi.

Sekretarz KP tow. POTOCZEK oraz Przew. PRN tow. TIMOFIEJCZYK bywają na zebraniach wiejskich kół słowackich, odwiedzają młodzież słowacką w szkołach, budują to autorytet KP i PRN i stanowią dobry przykład pracy dla terenowych organizacji partyjnych i gromadzkich rad narodowych.

Wyrażem politycznej poprawy jest fakt wstąpienia ponad 20 Słowaków do partii, organizowania koła ZMS w liceum słowackim, pewnego ożywienia pracy ZMW,

STRÁŽ OCHRANY PRÍRODY

NA ÚZEMÍ Tatranského národného parku ako aj na území celého Poľska boli nariadením ministra lesníctva založené „stráže ochrany prírody“, ktoré sa skladajú z členov „Ligy ochrany prírody“, „Poľskej spoločnosti turisticko-vlastivednej“, „Poľského poľovníckeho sväzu“ a „Poľského rybárskeho spolku“.

Clenovia „stráže“ majú zvláštne odznaky a legítimácie. Majú právo i povinnosť dozerať na ochranu prírody a v prípade porušenia predpisov legitimovať priestupeov a zbadáť dôvody viny ako sú rastliny, hmyz i zverina a minerály. Taktiež rôzne zariadenia a náradie slúžiace do ich získania. Ak sa priestupea zdráha majú právo zaviesť ho na miliciu alebo na pohraničnú stráž a podať žalobu prokurátorovi alebo národným výborom.

K spolupráci so „strážou“ zostali poverené okrem lesníckej administrácie a orgánov M0 taktiež orgány pohraničnej stráže nariadením veliteľa štabu WOP číslo 071 zo dňa 8. mája 1958.

Clenom „Stráže“ patria práva úradných osôb na službu a akýkoľvek odpor a nepatričné začuvanie voči nim je trestné.

K. POŠEPNÝ
člen S.O.P.

AKO PÁLFY STAVAL PALÁC

Je to málo známa história. Vo Viedni na tzv. Freyung je palác kniežaťa Kinského, vystavaný r. 1716. V štýle pozdného baroka. Plány paláca pochádzajú od známeho architekta Lukáša Hildebrandta. Budova je krásna a hlavne priečelná brána je so svojimi dvorskými stĺpmi a figurálnou ozdobou dekoratívna...

V 80-tých rokoch 19. storočia sa vo Viedni stretli bratislavský gróf Pálffy a vtedajší majiteľ Kinského paláca. Pri tomto stretnutí vyjadril sa gróf Pálffy, že palác by bol omnoho krajší, keby mimo hlav-

nej brány mal aj pobočnú bránu, s čím knieža Kinský nesúhlasil.

No Pálffy nato odpovedal, že dokáže správnosť svojho tvrdenia a poveril v Bratislave narodeného viedenského architekta Rumpelmaiera, aby opierajúc sa na Hildebrandtov plán, vyhotobil plány nového paláca na Hviezdoslavovom námestí (dnes č. 18) s dvoma pobočnými bránami. Budova bola r. 1885 vystavaná na mieste, kde toho času boli maštale a predtým — ešte v stredoveku — žlaby, kloaky a miesto pre pomyje.

Budova bola skutočne najkrajšou súkromou stavbou na Hviezdoslavovom námestí.

TAJOMSTVO OSTROVA KARA-ADA

Počuli ste už niekedy o tomto ostrove? Ak nie, je to ostrovček v juhovýchodnej časti Kaspičkého mora, o ktorom píše Paustovskij: „Je to úplne pustý a bezvodný ostrov, navŕšený zo samých skál. Leží na mielu od mysu Bek-Taš, na sever od Kara-Bogazského zálivu. Žije na ňom veľa zmijí. Pristať možno len na jednom mieste, kde niet toľko nebezpečných skalných útesov...“

V januári r. 1920 priplávala k ostrovu loď. Čierne kamenné kontúry ostrova sa nepríjemne črtali na ďalekej modrej oblohe... Z trupu lode vyviedli 80 ľudí... 80 väzňov, ktorých utekajúci Denikinovci odvliekli z Petrovskej pevnosti. Väznov vyhnali na zadnú časť lode. Boli žltí od hladu, smädu a morskej nemoci...

Studený januárový vietor kmásal ich skromným oblečením.

Prešedivelý dôstojník vystúpil na mostok. Posmešne sa pozrel na väzňov a povedal: „Pozdravujem vás súdruhovia, po šťastlivom príchode!“

Ukázal prstom na pustý ostrov: „Tam, hľa, pôjdete! Tam môžete rozširovať sovietsku moc!“

Väzňov dopravovali na ostrov niekoľko hodín. Keďže však sa začali dvíhať prudké vlny a pristátie na ostróvku sa stalo nemožným, nahnali väzňov do vody, aby sa dostali na ostrov... ako vedia.

Loď odplávala. Väzni ostali

bez vody, bez jedla a teplého oblečenia... To bol teda koniec. Smrť zamávala nad Kara-Adou svojim čiernym krídlom. Keď na tretí deň prišla z pevniny pomoc, žili z 80-tich len 15-ti.

Kara-Ada nie nadarmo došala prímenie „čierny ostrov“.

No dnes, akoby to už ani nebola pravda... Dnes sa nad ostrovom dvíha biely maják s čistučkými domčekmi, má spojenie so svetom, svoj osobitý život... Aj priezračná morská voda Kaspičkého mora akoby veselšie šumela na jeho skalných útesoch... Aj tu cítisť mier, spokojnosť a blahodarný život, ktorý prináša socializmus.

SVATBA VE SVATYNI BOHYNĚ SLUNCE

„Dnes ráno, v císařském paláci, ve svatyni bohyně Slunce, princ Akihito a slečna Mičiko Šoda pili rýžové víno ve svatebních čiších. Ten-to prastarý, posvátný, nápoj zpečetil šnatek mezi dědicem japonského trůnu a prostou měšťanskou dívku, kterou měl rád a učnil z ní příští císařovnu Japonska... Obřady Šinta, jednoho z nejstarších náboženství světa, vytvořilo ze sňatkových ceremonií něco, co se nepodobalo žádnému jinému královskému sňatku na Západě.“

Takto začíná svůj popis nedávné svatby japonského prince Akihita jeden ze západních novinářů.

A tak jsme se dozvěděli, že dnešní nevěstu japonského císařského syna, tu „prostou, měšťanskou dívku“, která je mimochodem dcerou jednoho z nejbohatších japonských průmyslníků, si vyzvedli císařští hodnostáři již v 6.30 hodin ráno, a že ji komorné a dámy z císařské suity více než 3 hodiny oblékaly a česaly. Dočetl jsme se, že nevěsta, jejíž tvář byla bíle nalíčena, tonula pak z pravém moři hedvábí: měla na sobě dvanáct kimon na celkové váze 22 kg. Těžkou

vlečku nesly dvě dámky byla nejrůznější barev. Stříbrněšdé, rudě červené, pět jich bylo smaragdové zelených a jedno červené, zdobené bílým ovocem a zlatem lemované. A přesto vše ještě stříbrošedý plášt. Princ prý měl oranžové žlutý plášt, černě lakované dřeváky na nohou a na hlavě vysokou, lakovanou čepici z černých pletených žíní.

A mohl bych pokračovat. Mohl bych popsat meč princev, který je více než 1000 let starý. Mohl bych popsat, jak v samotné svatyni v císařské zahrádce se starou pagodou střechou, (které se mimochodem říká „místo posvátného chvění“) byli přítomni za těžkým hedvábným závěsem jen velekněž, princ a jeho nastávající; a tam princ pak oznamil svým předkům, kteří jsou považováni za bohy, svůj sňatek. A nako nec i to, že rituál této obřadu je prý 2618 let starý.

Japonský císařský následník si bere dceru multimilionáře, děvče o 70 sukňích, kterému západní novinář říkají „prosté měšťanské děvče“? Již stopadesát let se na Západě vdává a žení rodová šlechta s finanční a průmyslovou šlechtou Rothschildů. V Japonsku dochází jen k poněkud opožděnému napodobení a zpečetění tohoto stavu.

Mičiko Šoda v starojaponskom kroji, ktorý mala na sebe v čase sobášu s nástupcom trónu kniežatom Akihitom.

DŽAJ MA KALI

- Pocestní miznú bez stopy
- Masové hroby až do XIX. storočia
- Tajné písma a heslo
- Pomsta bohyne Kali

MADAGASKAR

CIERNYM písmom sa zapísal 6. august 1896 do dejín Madagaskaru, keď sa stal francúzskou kolóniou. 15. októbra 1958 zažiarili zlaté písmená na zástave slobody afrického ľudu.

Salvo 123 delových výstrelov v Tananarive zvestovala autonómnu Malgašskú republiku.

Madagaskar znamená „veľký ostrov“. Je štvrtým najväčším ostrovom na zemegele (dlhý 1650 km a široký 450 km) a má skoro 600 000 km² a vyše 4 a pol milióna obyvateľov (z nich je asi 75 000 Európanov). Je teda väčší ako Francúzsko, Belgicko a Holandsko dovedna a nemá ani tretinu obyvateľstva ako Česko-slovensko.

Obrovské zväčša nevyužívané je prírodné bohatstvo Madagaskaru. Má jedno z najbohatších nálezisk uránu na svete, bohaté ložiská uhlia, nafty, zásoby mnohých nerastov (tuha, zlato, drahokamy). Z poľnohospodárskej výroby je najdôležitejšia produkcia kávy, bavlny a hodvábu, ďalej sa tu pestuje ryža, kukurica, tabak, cukrová trstina, kaučuk, podzemnica olejná, vanilka a iné koreniny.

Tananarive patrí medzi najkrajšie africké mestá a je to jediné mesto na juhu Afriky, kde neprenikla rasová segregácia. Domorodci, skôr ázijského ako afrického pôvodu, sú pomerne moderní ľudia. Nájdeš tu veľké staviská i vilky v červených tehál, krásne parky. Veľký piatočný trh dáva bohatý obraz darov zeme, ktoré poskytuje náhornú vysocinu v 1200 metrovej výške, obdarovanú výdatnými monsunmi a priaznivým podnebím. Okrem všetkých európskych druhov záhradnícky pestované zeleniny nájdeš tu sladučké banány, voňavé mango, gulané ananasy a plyšové marhule, červenú ryžu, husi a kurencie, raky a kraby, kože a rohožky, trojnohé piečky na drevenej uhlí, bachraté krčahy na vodu, hrnce, hrnce a hrnce. Prítom pre obyvateľov ostrova stačia dva hrnce jeden na ryžu, druhý na polievku, ktorú si varia z korenia a trpkastých zelín.

Vidíš tu ženy tmavej pleti, zakrútené do pestrých bavlnených látok a ovešané nápadnými čačkami; ďalej pôvabné paničky so spletenými drdolmi (spustený cop tu znamená smútok), oblečené do kartúnových alebo nylonových šiat so širokou plachtou — lambou — cez plecia, do ktorej si zakrútiť decko spiae im na chrbte. Chodia vždy bosé, ale skoro nikdy sa neodlúčia od svojho červeného alebo strakatého hodvábneho slnečníka-dáždnika. Nájdeš tu aj študentov v „potápkarských“ nohaviciach, školákov s taškami z umelej kože, ktoré nosia na hlavách, a kopu detí, ktoré nechodia do škôl. Defúrence, ktoré ledviny kupajú, kvočia na krajoch chodníka a jedia ryžu.

Ošarpanou rikšou sa dostaneš von v mesta, kde otvára sa nádherná panoráma; zelené ryžoviská lemované banánovníkmi, stromy jakarandy ovešané

obrovskými kyticami fialových kvetov, záprahy zebu na cestách, červené vrabce.

Na nižšie položenom západnom brehu ostrova sa rozpínajú tropické lesy, plytké pobrežie lemujú kokosové palmy, medzi ktorými sú ukryté biedne bambusové chatrče. Uprostred ostrova, na konci vysociny sú nepreniknutelné lesy. Obrovitý kapradie, bujné mangovníky a ružové kriaky veľkosti chlapca tu obkolesujú cestu. Palmy revenaly, ktoré vystierajú svoje zelené vejáre, poskytujú stavebný materiál v bazíne roztrateným dedinkám. Dediny sa hemžia domorodcami, ktorí už majú typickejšiu africkú výraz a sú oblečení do krátkych tuník. Za večera, ožiareneho vatrami, sa dostaneš až na breh, omývaný prudkým vlnobitím Indického oceánu. Kúpat sa tu nedá, lebo v tom bránia človeku nebezpečné krúthavy a žraloky, s ktorými sa neradno zahrávajú...

Obyvateľstvo Madagaskaru je v porovnaní s ostatnými národnostami Afriky pokročilé. Ryžové polia, podobajúce sa veľkým trávníkom, sú terasovité a lemujú ich banánovníky. Poľnohospodárska práca je však ešte veľmi primitívna a vidiecke obyvateľstvo je veľmi chudobné. Prvé pokusy s poľnohospodárskou kolektivizáciou prinášajú povzbudivé výsledky.

Je tu asi 1 milión kresťanov a 40 tisíc muslimov. V masách ľudu je ešte zakorenene náboženstvo primitívov, miešania viery v mnohobožstvo a fetišizmus. Stovky tabu ešte ovládajú život kmeňov.

Udržali sa ešte niektoré tradičné zvyky. Je to napríklad „Tavy“, vypaľovanie zeme, ktorým sa má nahradovať vzácne hnojenie, alebo lúpež dobytku, ktorú musí dokázať snubenc, aby dokázal svokrovcom svoju šikovnosť. Kult mŕtvykh patrí medzi najtemnejšie povery. Každoročne v období sucha sa oslavuje návrat mŕtvykh a to tak, že niekto vysokopostavený domorodec usporiada veľkú hostinu na počesť mŕtveho príbuzného, ktorého — zahaleného do novej plachty — prevážajú po jeho niekdajších obľúbených miestach a potom ho položia späť do hrobu. To všetko sa deje so spevom a hudobným sprievodom, za všeobecnej radosti a veselosti. Na posvätných skalách zarežú ešte obetné voly alebo jahňatá, a to pod vedením kňaza, ktorý spieva zaklínadla proti peklu, veľmi často na nápev, naučený v nedalekej misionárskej škole.

Z pút poddanstva a nevedomosti sa snaží obyvateľstvo čo najskôr osloboodiť. Napriek určitému pokroku z posledných rokov chýba tu ešte veľa najpotrebnejšieho. Niet dosť škôl, odborných učilišť, cvičných dielni, je nedostatok bytov, sociálnych zariadení a nemocníc. Poľnohospodárstvo a priemysel sa vyvíjajú len slimačím tempom. Ako mnohé koloniale a polokoloniálne krajiny, dostal sa aj Madagaskar na rozhodujúcu križovatku dejín. Vykočil sice pravou nohou — ale dopred!

Vo je to kali? Je to tiež jedno z tajomstiev, ktoré po viac storočí skrývala v sebe Indie. Po storočia mizli ľudia, mizli celé skupiny ľudí a nebolo to nič zvláštneho. Našli sa siedemkrát z času na čas hroby, možno povedať dokonca množstvo hroby, ale kto tomu venoval pozornosť. Krádeže neboli a i mŕtvi akoby boli na cestách biele, kom podstati, museli si ľahnúť a nastačili sa a odstrojili, nuž niektorí ležali i v šperkoch. Banditi teda neboli. Kto pochovával svoje obeť s takou väznosťou, že ich usmrtil a neolúpil? Masové hroby však držali svoje tajomstvo ako vzácnu krišť. Mlčali po storočia a tak i 19. storočie sa hliadkovalo s masovými hrobmi.

V roku 1830 prišiel do Indie kapitán William Sleeman. Tajomné masové hroby, o ktorých hned dozvedel nedali mu spávať. Rozhodol sa, že Musí nájsť klíč k týmto vraždám. No, osoby podozrivé z vrážd mlčali ani hroby a nebojáčne hliadkovali.

Medzi podozrivými osobami, ktoré mal Sleeman vo väzbe, bol muž, ktorý sa značne líšil od ostatných. Tohto si zobrať Sleeman na mušku. Po tom ho boji bývalý aristokrat Feringea vypovedal: „Som členom bratstva ctiteľov bohyne Kali, ktorá žiada od nás ľudské obeť. Večerami púšťali sme sa na cestu, nikomu nezápadne s malými motýkami ako drobní rohliči. Pridávali sme sa k pohybovým a v noci, keď spali, prikryjí im hodvabou šatkom tvár, sme ich dusili. Potom už čaká iba práca na motýčky a ráno zostala jediná stopa čerstvý hrob. — Nebezpečenstvo však bolo, že mnohokrát členovia bratstva posielali na druh svet navzájom. Preto si vymysleli akýsi druh písma, určili heslo a pozdravy“.

Sleemanovi sa podarilo osvojiť si písma a heslo a do roku 1840 teda za 10 rokov zneškodnili 51 týchto dusiteľov.

Výše 60-ročný Buhram vymenoval mená 900 osôb, ktoré vyodusil vlastnoručne. Istý Rangan pýsil 604 obefami, 40-ročný Futtu Khan mal osobný rekord „iba“ 658 osôb.

Bratia Kali, ktorí toľko túzili po ľudských obuciach, musia sa teraz uspokojiť s kozami, ktorí vo svojich chránoch krievym mečom stínajú hlavy s výkrikom „Džaj ma Kali!“ — „Sláva mateli Kali!“

Ako vypočítali statistikovia, vďaka Feringeov „zrade“ a Sleemanovi bolo po naše dni zachránených od smrti 8 a pol milióna Indov.

Generál Sleeman na ceste z Indie zomrel. Tola bola vraj pomsta bohyne Kali.

India — „nákladný taxik“

PILSNER URQUELL

ZDENĚK ŠUMBERA

Je stoletá, ale vyslovíme-li její jméno, v osmdesáti zemích se majdou lidé — a budou to především muži — jejichž tvář se rozšíří nadšeným úsměvem: Ach, není nad ni! Až se člověku oči blahem přivírají...

Ano, takové pocity vzbuzuje v miliónech ctitelů pouhé pomyšlení na stoletou a podle všeho i nejstarší existující ochrannou značku na světě: Pilsner Urquell — Plzeňský prazdroj.

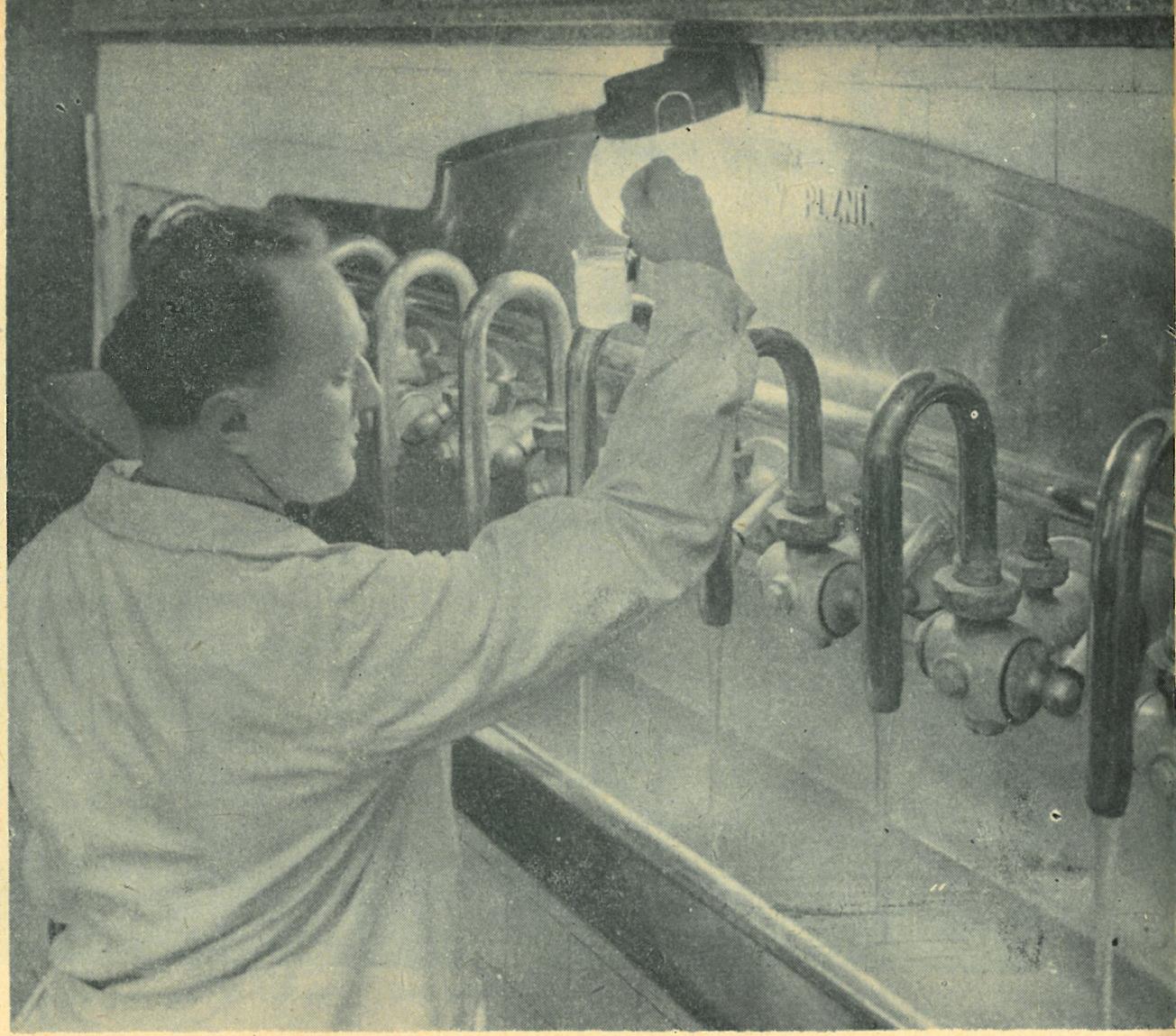
Byle to 23. dubna roku 1899 v lo hodin 45 minut dopoledne: v rejstříku Obchodní a živnostenské komory v Praze byla zapsáním ochranné značky zajištěna právní ochrana Plzeňskému Prazdroji, jehož výborná chuť sváděla k tomu, aby různí pivovarníci a majitelé výčepů podváděli své odběratele předstíráním, že jim dodávají a čepují pivo, které záhy získalo témař celý svět.

Odborná definice a to tomto pivu praví: „Plzeňský Prazdroj se vyznačuje světle nazlátlou barvou, hojnou pěnou a řízem a vzácným chuťovým souzvukem sladu a ušlechtilé natrpklé hořkosti chmele. Nenohosí se nejvyšším obsahem alkoholu zato však obsahuje neobyčejné množství pohlceného kysličníku uhličitého, který pivu dodává svěží lahodnost, vypěstovanou svérázným kvašením a zráním ve výborných plzeňských skalních sklepích...“

Tato odborná definice je ovšem pravou sušinou proti tomu, jak velebí plzeňské pivo každý znalec a konsument. Na jeho počest osedlala celá řada spisovatelů a básníků bůjného oře poesie. Skvěle to potvrzuje historie pana Matěje Broučka z románu slavného českého spisovatele a básníka Svatopluka Čecha, z minulého století. Bylo to právě výborné plzeňské pivo, čepované v pražské hospodě Na věžárci, s jehož pomocí se pan Matěj Brouček dostal až

Jednou ze základních podmínek dobré jakosti Prazdroje je plzeňský slad. Na snímku zráni sladu na jedné části humen sladovny.

Foto CTK — Jan Tachezy

Moderní varna Prazdroje. Na snímku Ladislav Červený při kontrole uvařené mladinky.
Foto CTK — Jan Tachezy

REDAKTOR
HĽAVÝ
INTERPRETUJE
ARABSKÉ AFORIZMY

Žena miluje iba deň —
a štyridsať nenávidí —
láská ženy je ako tieň
alebo miluje iba deň.

Ústa žien sú ako daktyl
sladké zvrchu a jed vnútri —
keď bozkávaš aj sa utri,
hoci sú sladké ako daktyl.

Never koňovi a žene
pred cieľom ti zrobí fígle —
ty sa nikdy netráp pre ne,
daj pokoj koňovi, žene.

Tri dni miluj a viacej nie,
bo viacej to je märnenie —
dlhá láska nudná býva,
tri dni miluj a viacej nie.

na Měsíc. Najdete však celou řadu znalců, kteří vám budou tvrdit, že právě dík sklenici plzeňského se dostali až do nebe.

Kde se pivo vaří 117 let? Ovšem že v Plzeňském pivovaru. Kronikář Prazdroje o tom napsal: „Plzeň vynikala jako sídlo pivovarského průmyslu již ve středověku, neboť skorem veškeré domy vnitřního města používaly várečného práva. Do toho pojmu spadalo oprávnění k sladování, vaření a výčepu piva, ježto každý právovárečný měšťan, co majitel usedlosti, várečným právem nadaném, směl vyráběti pivo a čepovati je ve svém vlastním domě.

Plzeň je městem královským, jehož měšťanům dal král právo várečné hned do vínku při založení města. Pivo se zde tedy vaří již od roku 1295 a v 15. století bylo již v Plzni 17 pivovarů a 26 sladoven. Až v roce 1842 se 250 plzeňských pravovárečníků sjednotilo a tím počala výroba piva v jediném velkém měšťanském pivovaru.

Téhož roku si na Plzeňském Prazdroji pochutnávali již hosté šenkýře Karla Knoblocha na Starém městě pražském, do jehož hostince odvezl forman několik věder k ochutnání. To je jedna verše. Druhá však praví, že se plzeňské dostalo do Prahy až o tři roky později.

„Povožník Salzam, který jezdil se svými koníky z Plzně do Prahy, určitě netušil, jaký podíl bude mít na rozšíření slávy plzeňského Prazdroje po celé matice Praze“ — píše opět kronikář. „Měl v Praze kamaráda, krejčího Pinkase — a tomu vozil vždy soudky s Prazdrojem na ochutnání. Ale krejčí Pinkas, který často nepřipravoval šaty svým zákazníkům včas, jak jim to slíboval, naléval pivo nejen sobě, ale také těm, kteří u něho čekali na zkoušku nebo dohotovení obleku. Zachutnalo jim tak, že později chodili ke krejčímu raději na pivo než pro šaty. A když milý Pinkas poznal, že čepovat pivo je pro něho výnosnější než šit šaty, pověsil krejčovinu na hřebíček a otevřel si podnes v Praze slavnou hospodu „U Pinkasů“.

V roce 1853 se už plzeňské pravidelně čepovalo v Mariánských Lázních, Karlových Varech a Teplicích a v r. 1856 se ho jenom v Praze ve třiceti pěti hostincích vytvořilo 22.300 věder. Dnes se můžete plzeňského napít až v rovníkové Africe. Vyhází se do pěti světadílů a nyní zbývá ovládnout jen ten šestý — Antarktidu. I k tomu jistě dojde.

I když město Plzeň je proslulé i jinými průmyslovými závody — hlavně závody Škoda, každý cizinec si řekne: Aha, Plzeň! Tam dělají to výborné pivo... Devítikilometrovým labirintem podzemních sklepů, vytesaných v písokovcové skále procházejí každoročně desetitisíce návštěvníků nejrůznějších národností, ale společného zájmu: všichni chtějí okusit plzeňské přímo u pramene.

Ovšem pozor — pít jenom dokud chutná! Dokud prostě člověk zřetelně rozezná ten „vzácný chuťový souzvuk sladu ušlechtilé natrpklé hořkosti chmele i svěží lahodnost“, ukrytou v lahvičkách s ochrannou známkou, která právě vstoupila do svého druhého století, jež bude jistě neméně úspěšné než to první.

Z JEDNÁNI HOSPODÁRSKÉ RADY

Uplynul rok od chvíle, kdy Společnost započala hospodářskou činnost. Hospodářská rada byla zvolena plenem Ústředního výboru za účasti hlavní revisní komise. Předsednictvo UV shrnulo na posledním valném shromáždění potíže, nedostatky a úspěch v práci za toto období.

Zorganizování hospodářské činnosti probíhalo ve velmi těžkých podmínkách. Byly to různorodé potíže, stále nové a vznikly z různých příčin.

ORGANISAČNÍ TĚŽKOSTI.

Základním problémem byl nedostatek finančních prostředků. A je známo, že bez peněz není možno nic udělat. Starání se o získání bankovních úvěrů na započetí produkce se setkalo s neúspěchem ze strany Polské národní banky. Příčinou zamítání bylo to, že Společnost nevlásnit trvalý majetek, který by byl zárukou půjčky. V této situaci vydala Společnost částky, určené původně na financování kulturní činnosti, částečně do podniku na započetí výroby, a současně si podnik vzal půjčku od členů Společnosti. Pracovníkům s jejich souhlasem byly zastaveny na určitou dobu výplaty.

Toto prostředky, i když velmi minimální, umožnily vznik nevelkého hospodářského fondu.

Tento fond byl tak skromný, že hospodářská rada musela vybrat takový výrobní profil, který by vyžadoval malé investiční náklady a vyznačoval by se co nejkratším výrobním cyklem.

První práce tedy byly stavební opravy a pozemní práce.

Byly i jiné těžkosti — především na kádrovém úseku.

Podnik má málo kvalifikovaných odborníků a zvláště se setkával s nedostatkem kádrů v řízení ekonomiky a financí. Byly také případové, že bylo nutno odstranit některé osoby, které vídely v hospodářské činnosti Společnosti svůj vlastní osobní zájem.

Byly také problémy organizační, které vznikly z různých příčin. Byly vytvořeny dva podniky a teprve pak se ukázalo, že je

třeba je sloučit v jeden. Mnoho zřízených závodů a fideiteste prováděných prací zakrnělo; jejich výsledkem byly ztráty nebo malé zisky.

Tyto chyby pravděpodobně vedly k důkladnému prozkoumání práce podniku, ke zkristalizování směru hospodářské činnosti Společnosti. Chyby byly napraveny. Práce a její výsledky nám přinášely postupem doby stále nové závěry, vnucovala nové organizační formy.

Všechny tyto těžkosti byly zvětšeny faktem, že Společnost neměla celý rok formální právo k provádění hospodářské činnosti.

To, že nebylo oprávnění, působilo zvláště potíže v získávání prací. Dále — naše závody nedostávaly materiálové přídely, všechno bylo třeba kupovat za maloobchodní ceny nebo u soukromých dodavatelů. Můžeme s uspojením potvrdit, že jsme se konečně dočkali toho, že v této chvíli jsou vše v konečné fázi vyřízení na ministerstvu financí a Výboru drobné výroby.

Stojíme tedy před vážnými loňskými těžkostmi. Činnost významuje od Společnosti zaměstnávání odpovědného množství lidí. Zaměstnanci musí mít na práci místo. Je nedostatek místnosti pro Společnost, podniky, pro sklady — a zatím všechny dosavadní žádosti ústředního výboru k bytovému úřadu U.K.M. jsou bezvýsledné.

Proto bylo třeba najít částečné východisko z této těžké situace a pronajmout místnosti od soukromých osob.

Pro příklad je třeba uvést, že hospodářská rada, podnik a Varšavský závod se nacházejí na 6 místech. Stojí to kolem 15.000 zł. měsíčně. Ale mimo nákladů jsou především starostí s organizací práce a s udržením discipliny a kontroly.

Jestliže k tomu přidáme, že podnik „Produs“ je něco úplně nového na trhu, bez tradice a dobrého zvuku, že je to cosi nového pro podnikatele, budeme mít obraz, v jakých těžkostech se nalézálo povolání k životu nejmladšího „děcka“ Společnosti.

CO DĚLÁME.

Navzdory tomu všemu podnik pracoval, posiloval svoje posice. Byly zorganizovány tři podniky s profilem inženýrsko-stavebních prací a jeden podnik s výrobou z umělých hmot. Tyto závody jsou řízeny jedním ředitelstvím podniku. Práce, prováděné podnikem, jsou vykonávány pro jednotky znárodněného hospodářství.

A toto jsou některé z prací, vykonaných námi.

Vnitřní zařízení některých obchodů „Galluxu“ ve Varšavě, natření budovy Ústředního obchodního domu ve Varšavě, natírání viaduktu na trase N—S ve Varšavě, zvláštní opravářské práce ve varšavských lékárnách a zdravotnických střediscích, stavba obchodního pavilonu v Podkowie Leśnej a v Milanówku, průčeli budovy ministerstva zahraničního obchodu ve Varšavě, práce na regulaci řek ve Visle, v Rajcu u Kryvce, opravy kina Mladá Gwardia v Krakově, průčeli budov v Krakově.

Jestliže k tomu přidáme provedení opravářsko-stavební práce v Zakopaném, v Szczyrku, v Bobru, Skavini, Olkuszu, Kazimierzu Wielkiem — uvidíme, že naše činnost přes všechny tyto potíže a starosti se rozvíjela. Nás závod výrobků z umělé hmoty zásobuje nadál mnoho měst a městeček v Polsku a vzláště v Krakovském kraji košíčky a nylonový brýle. Podnik dnes disponuje několika desítkami inženýrů a zaměstnává kolem 550 dělníků.

(pokračování na str. 15)

Odpovídající na listy w sprawie staranego o odroczenie służby wojskowej, informujemy, że:

Odroczenie służby wojskowej można uzyskać ze względu na zły stan zdrowia, utrzymywanie rodziny, studia oraz wykonywanie zawodu.

O odroczenie służby wojskowej ze względu na utrzymywanie rodziny może się stać pobożny, który jest jedynym żywiciem rodziny, lub pobożny, od którego praca zarobkowa zależy w przeważającej mierze utrzymanie niezdolnych do pracy członków rodziny. Za członków rodzin pobożnego uważa się rodziców i dziadków, żonę, dzieci, rodzeństwo oraz opiekunów, którzy opiekowali się pobożnym, gdy był on dzieckiem, są na jego utrzymaniu i nie ma ich kto utrzymywać.

Z jedynego żywiciela rodziny uważa się pobożnego, który prowadzi gospodarstwo rolne o rocznej przychodowości szacunkowej nie przekraczającej 12.000 zł lub zakład rzemieślniczy dający nie więcej niż 28.000 zł dochodu rocznie. Gospodarstwo, które prowadzi pobożny starający się o odroczenie służby wojskowej, powinno stanowić główne źródło jego utrzymania, a w gospodarstwie tym nie ma zdolnych do pracy członków rodziny. W gospodarstwie pobożnego nie może być zatrudniona siła najemna co najmniej od roku przed ogłoszeniem pororu.

Za niezdolnych do pracy uważa się: młodzież do 16 roku życia, a uczących się do 24 roku, jeśli nie pracują zarobkowo; mężczyzn w wieku powyżej lat 16, a kobiet powyżej lat 55, jeżeli nie mają innych źródeł utrzymania;

osoby wychowujące co najmniej jedno dziecko do lat 8;

inne osoby uznane orzeczeniem komisji lekarskiej do spraw inwalidzkich i zatrudnienia inwalidów I i II grupy oraz do III w zależności od możliwości wykonywania pracy.

KTO MOŽE SIE STARAĆ O ODROCZENIE SLUŽBY WOJSKOWEJ

Podania o odroczenie służby wojskowej ze względu na utrzymywanie rodziny należy składać na specjalnych formularzach (bezpłatnie wydaje je prezadium GRN) w prezydiach gromadzkich rad w terminie do 15 marca každého roku.

Do podania nalezy dołączyć: zaświadczenie wydziału finansowego stwierdzające, że pobożny nie jest płatniakiem podatku gruntu, a jeżeli jest płatniakiem, to zaświadczenie o wysokości rocznego przychodu szacunkowego z gospodarstwa lub o wysokości dochodu rocznego z warsztatu rzemieślniczego; zaświadczenie z miejsca pracy o wysokości zarobków pobożnego, jeżeli pobożny pracuje zarobkowo oraz zaświadczenie z miejsca pracy członków jego rodziny; poświadczenie miejsca zamieszkania członków rodziny pobożnego, a będące na jego utrzymaniu oraz członków rodziny prowadzących z nim wspólne gospodarstwo domowe; zaświadczenie ze szkół, jeśli członkowie rodziny w wieku ponad 16 lat chodzą do szkół i nie pracują; odcinek przekazu pieniężnego wpłaconej za ostatni miesiąc renty, jeżeli członek rodziny jest rencista.

Jeżeli ktoś w rodzinie pobożnego jest niezdolny do pracy, musi przedstawić zaświadczenie o stanie zdrowia, wydane przez lekarza zakładu społecznej służby zdrowia, i opis warunków pracy.

Opis warunków pracy w gospodarstwie rolnym sporządza prezydium gromadzkiej rady narodowej.

O uznaniu pobożnego za jedynego żywiciela rodziny decyduje prezydium gromadzkiej rady narodowej.

Odroczenie ze względu na studia udziela się stuchaczom szkół wyższych. Osobom studiującym zaocznie i tym, które powtarzają rok z własnej winy, odroczenie służby wojskowej nie przysługuje.

O odroczenie służby wojskowej ze względu na wykonywanie zawodu staraja się, za zgódą pobożnego, kierownicy zakładów pracy.

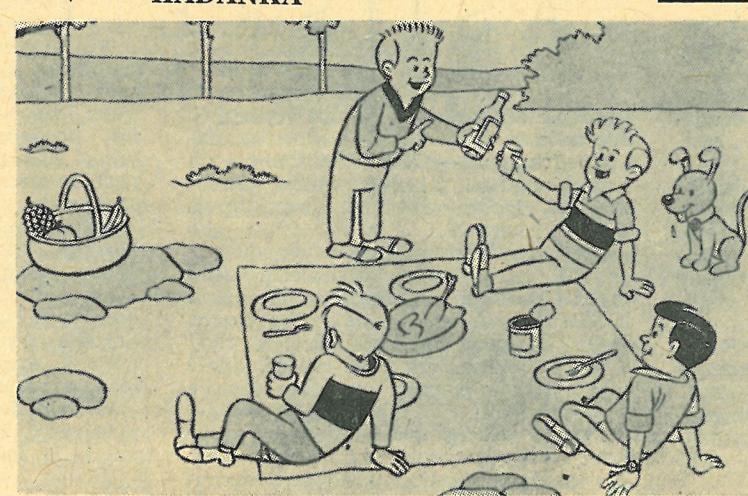
HÁDANKA

HÁDANKA

HÁDANKA

HÁDANKA

EDUKAČNÍ

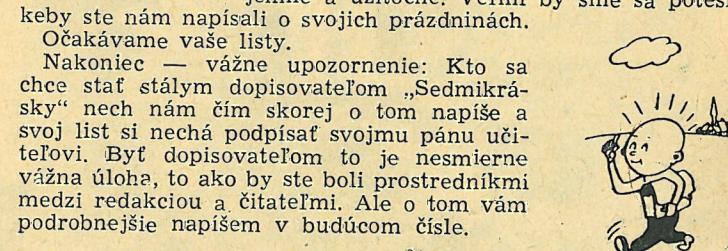
MALÝ MESAČNÍK „ŽIVOTA“

Prázdniny sú za nami

Už sa skočil dvojmesačný odpočinok. Minuli sa krásne dni slobody, radosti, zábav i slnka. Je vám smutno? Myslím, že ani nie. Na prázdniny si každý rád zaspomína, ale po škole sa vám už iste cnie.

Plní čerstvých síl pustte sa do učenia s dvojnásobnou energiou a pevným rozhodnutím vyvarovať sa minuloročných chyb.

Iste ste tohoročné prázdniny strávili prijeme a užitočne. Veľmi by sme sa potešili,

Váši redaktor Jacek

DRAHÁ REDAKCIA „ŽIVOT“

Každý mesiac je časopis lepší, krajinu a obsahovo bohatší. Nájdú v ňom veľa vecí rovnako dospelí, ako aj deti. My, žiaci VI. triedy základnej školy v Jablonke, čítame a prezeráme každú jeho stránku. Na jednej z nich našli sme užívavý hlavolam. Rozluštili sme ho a posielame. Takýto hlavolam chceme viač.

Srdiečne Vás zdravia žiaci VI. triedy v Jablonke

Drahá redakcia!

Som žiakom a rád čítavám rozprávky i poviedky. Rád si aj zaspievam. Urobili by ste mi radost, keby ste v „Sedmikráske“ častejšie prinášali krásne rozprávky a piesne. Mohli by ste tam tiež uverejňovať obrázky z Varšavy, krakovský Wawel s hrobkami polských kráľov i obrázky zo Stetina a Gdańska.

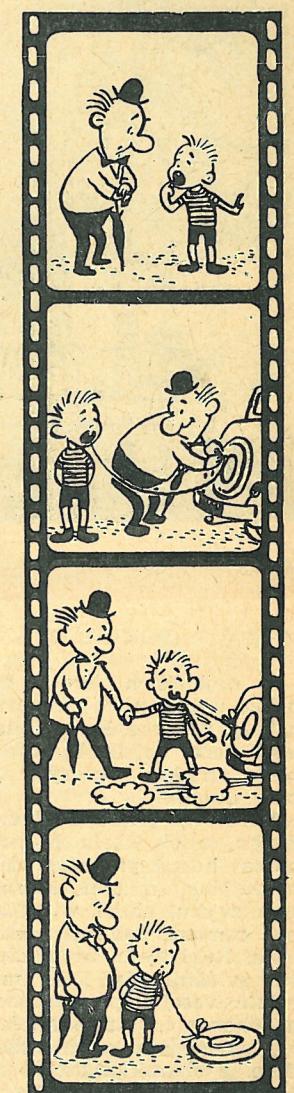
Cyril Tomáš, Kacwin

Som žiačka štvrtej triedy a chcela by som Vás poprosiť o nejaké rozprávky, poviedky i verše. Rada by som videla Varšavu, Prahu, Bratislavu, Brno i Moravskú Ostravu.

Helena Kluczkowska, Kacwin

CHE—CHE—CHE

CHI—CHI—CHI

V HORÁCH A ÚDOLÍCH BULHARSKA

MARIAN KAŠKIEWICZ

Súkromná výstavba je v Bulharsku na veľmi vysokej úrovni. Buduje sa v mestách i na dedinách. Najmä na dedinách ročníci si výborne vedia poradiť s výberom stavebného materiálu ako aj — ako to vidno na obrázku — s architektúrou.

Somári patria k často používaným dopravným prostriedkom a sú akoby časťou bulharského pejzažu.

Letadlo ze Sofie se okamžitě vznese nahoru, chtějíc vyskočit z hlubokého údolí. Na východ podél hřbetu staré planiny se rozkládá skutečný Balkán. Hory, hory, hory... Z letadla vidíme malé město Vazovgrad — rodné město Ivana Vazova, klasika bulharské literatury. Mezi ulicemi města se jako stíbrní hadi třpytí potoky.

Za městem se otvírá zelené moře. Je to známé údolí růží. Kdo si v letadle rozprašuje olej a v kabíně se šíří opojné aroma. Po pravdě je to pouze náhražka skutečnosti. Je možné uvěřit na slovo tomu, že v sezóně v celém údolí ještě vonněji a omamněji působí na turisty koberec rudých, ušlechtilých květů.

Den je slunečný.... V prudkém slunci kvetou dole plantáže levandulí, ohrazené ploty ze stromů granátovníků, fíků, řeckých ořechů a kaštanů. Obracíme k severu a přistáváme v Horní Ořechovici, blízko prvního cílu mé cesty, Tyrnova.

Tyrnov je staré město. Jeho poloha a podivný vzhled přitahuje jako silný magnet odevšad hosty: zejména malíře a milovníky fotografování. Na dvou nedostupných pahorcích Carevici a Trapezici, omývaných na úpatí řekou Jantrou, tekoucí ve tvaru písmene „S“, stojí jeden vedle druhého a nad nimi staré domy. Jejich spojené střechy tvoří dohromady fantastické schody, jakoby postavené pro obra.

Setkávám se tu s provádenými vykopávkami a konservacemi. Je to častý zjev v Bulharsku. Vědci vytrhávají zemi památky a nezřídka přijdou na vzácné poklady. V archeologickém muzeu v Plovdivu jsem si prohlížel nalezený, velmi originální frakijský příbor, tepaný ve zlatě. Sály muzea se propločují lidé. A jenom v muzeu ve Varně panuje prázdnota. Jeden z vědeckých pracovníků se nám svěřil:

Máme velkou konkurenci a tou je moře.

Dobře se pamatuji na své první setkání s bulharským mořem. Vyšel jsem ráno z hotelu, stojícího v parku a sesel jsem k mořskému pobřeží strmou, pod nohami se sesouvající stezkou. Slunce se teprve vyhouplo nad obzor, svítíc přímo „do očí“ horám, které tu ustoupily dovnitř pevniny, postupující místo nepříliš širokému, plochému prostoru posetému kameny, ohlašenými přílivem moře. „Potopil“ jsem se v jeho teplých vlnách, zapomínaje na delší čas o všem.

Pobřeží Černého moře je rekreačním střediskem. Tento prozaický, ale oficiální název znamená, že od dubna do října je tu sezóna, během které tu tisíce lidí tráví zasloužený odpočinek po těžké práci.

Bydlí v hotelích, položených uprostřed zelené sadů a zahrad u samého moře, podél pobřeží. Hotely jsou dobře vybaveny a mají také dobrou obsluhu. Stavební ruch je zde nepřetržitý. Každým rokem se postaví několik desítek hotelů, které mohou pojmut nové tisíce turistů. Počítá se tu a ne bez příčiny hlavně s přílivem cizozemských hostů.

Ale přece Varna a její okolí je sotva část pobřeží. Neméně atraktivní je Nešebyr a jiná místa.

Nesebyr je ostrov, spojený s pevninou úzkým pásem země, přes který se už pří mirnějším větru přelévají vzedmuté vlny. Od severu kromě toho zabraňuje vstupu na toto místo písčné duny na moři. Na nich, uprostřed opalujících se davů stojí důstojně velbloudi. I když tu jsou pouze za účelem fotografování, nevypadají uměle v okolí zdejší přírody; dělá to dojem, že je zde pravá poušť. Nesebyr je městem — muzeem. Postavené před dva a půl tisíci lety řeckými kolonizátory na místě malé frakijské osady, zachovalo si do dnešní doby mnoho zajímavých památek z oných časů.

Zároveň cesta vede po severní části kraje. Je na ní spousta vozů, do kterých jsou zapřáženi buvoli a malí oslíci. V okolí Burgasu je vidět četné rudné doly a doly na ušlechtilé kovy, které poskytují suroviny pro bulharský průmysl. Početné kolchozy plovdivské oblasti vypadají jako jedna velká zahrada. Pěstuje se z nich především zelenina a ovoce.

Z Plovdivu, velkého universitního města, znova návrat do Sofie, která leží v dolině, obklopené horami a připomínající uvoz.

Těžko by bylo vybrat lépe. Klima je tu zdravé, horské a vyšší poloha nad mořem chrání před horky, panujícími v této části Evropy.

Město je velmi čisté. Bílé fasády činžáků shlížejí se v často kropených vozovkách, z nichž skoro každá vede do nějakého sadu nebo parku. Kavárny a bary s kyselým mlékem vyšly naproti konsumtům, vystavujíce na ulici stolky, zacloněné slunečníky. Právě z těchto míst lze nejvýhodněji pozorovat ulici.

Sofijská ulice je skromná. Dokonce i na podvečerní promenádě panuje mezi lidmi klid. Vrozené vlastnosti Bulharů udávají asi tón zdejšímu způsobu života. Jakým způsobem při tak výborném víně, které se zde podává, víne, které se všechno pije ne v lékárnických dávkách, je možno zachovávat selskou rovnováhu? Není tu vidět opilce a chuligány.

Při bližším poznání bulharských lidí vznáší ještě více úcta k nim. Každý se chce něco zajímavého dovédat. V tomto případě se skutečnost nerozchází se statistikou. Bulharsko má na světě největší počet lidí se středním vzděláním.

V rozhovorech všichni rádi mluví o své krásné zemi. Vlasteneckví je jejich společnou vlastností.

A i když někdy svoje city vyjadřují příliš nadneseně, myslím, že to není fašistický pathos. Bulharsko je opravdu krásná země.

(POKRAČOVÁNÍ)

V nejbližších letech budou podle plánu uvedeny do provozu ještě čtyři ústavy pro různé specialisace. Vzrostlé počet místních vědecko-výzkumných středisek, kterých je zde nyní přes deset.

Večer na jedné z hlavních ulic Irkucka, ulici Karla Marxe, je možné potkat hodně procházejících se lidí. Je to většinou mládež, která podle zdejšího zvyku, chodi v řadách, zavěšena pod rameno, zabírajíc celou šíři chodníku. Řekl bych, že mládež, dává městu zvláštní ráz. Díky mládeži je ve městě veselo; před divadly, biografy a dokonce i v tramvajích.

Dovídám se, že velký počet mládeže je charakteristický pro řadu větších sibiřských měst, která, jedno vedle druhého, jsou centry škol.

Sibiř potřebuje lidí, Sibiř potřebuje

ASIJSKÉ CESTY

WIESLAW IWANICKI

vysokokvalifikované kádry rozličných specialisací. Příjemek, jakého se dostalo Irkucku — Městu mládeže — a jiným městům jak Novosibirsку, Krasnojarsku, Omsku, se bude s postupem doby utrvalovat.

Moji irkuckí známí mi s pýchou vyprávěli o místních divadlech. Jsou čtyři: hudební, dramatické, mládežec a loutkové. Je zde rovněž filharmonie. Nelitoval jsem, že jsem poslechl rady a šel se podívat na představení. Podle mého vkusu nepatří irkucká divadla k provinčním.

Mluvil jsem s mnoha lidmi o zásobení obchodů v Irkucku a snažil jsem se také na vlastní vrub proniknout tajemství irkucké distribuce. Jedno je

jisté: zásobování je zde daleko lepší než před několika lety. Rada zboží, jehož nákup byl před několika lety problematický, je dnes v dostatečném množství.

Irkuck má jistě menší výběr než Moskva, ale jede-li o potravinářské a nebo průmyslové zboží, vyjímaje takové jako obuv nebo konfekce, je mnohem lépe zaopatřen než Varšava. V každém irkuckém obchodě lze dostat několik druhů ryb, spoustu konzerv, štav, sýrů, moučných výrobků a pod.

V obchodech je však převážně plno; v Irkucku, který má kolem 300000 obyvatel, je ještě málo obchodů.

Irkuck, který kdysi patřil k největším městům Sibiře, ztratil později na

svém lesku. Na čelo se vysunula města, ležící blíže k Moskvě. Ale v blízké budoucnosti bude toto město opět držet palmu významu. Irkucká oblast, která je nyní intenzivně budována jak na poli průmyslu tak na základech energie, bude za 15–20 let jedním z nejvýznamnějších výrobních středisek nejen na Sibiři, ale dokonce v celém Sovětském svazu. Současně s celkovým rozvojem nastoupí také rozvoj hlavního města.

Východní Sybiř, do níž náleží také oblast irkucká, nazvali krajinou budoucnosti poměrně nedávno.

Tato oblast, jejíž 700 závodů v poříčí Angary sice dodává roční výrobu v hodnotě kolem 9 miliard rublů, je jednak v mnohem pozadu za oblastmi, položenými v evropské části SSSR. Zde je nutné připomenout, že v obdobích prvních pětileték, průmysl v této oblasti se rozvíjel mnohem poma-

ABC O NAFTE • MÓDA • MÓDA •

MEDZI chodníkmi, plachietkami polí a chudorľavého žita kľaňajú sa nám „kývadla“. Také kývadlo pripomína tak trochu staré kováčske kladivo na ocelovom ľane. Keď sa ľano napne, tažší koniec kladiva sa zdvihne a keď povolí uderí na dlhú železnú tyč siahajúcu hlboko do zeme. Pumpa, taká obyčajná „Kývadla“ sa melanolicky ukláňajú v monotonom rytme a melanolicky čnejú nad nimi trojnohy obyčajných stlpov. Ale každý úklon, každý pohyb pumpy znamená — nafta. Za každým úklonom vytláča pumpa čiernu tekutú masu.

Karpatské naftové ložiská — „Osobnica“.

Pred šiestimi rokmi produkovali sotva polodruha tisícky ton nafty ročne. Dnes mnoho razy viacej. Kam len oko dohliadne všade ten istý obraz. V neďalekej Turosówke ľaná „kývadiel“ pretinajú dvere a záhrady, tisnú sa pomedzi domy, vrastajú do obrazu karpatského kraja.

Zvyklo sa písat o tom, ako s divokým rukom tryská nafta z hlbín zeme. Tak to bývalo a niekedy ešte aj býva. Ale skutočnú prácu naftových žriediel vyjadruje ten melanolický pohyb ľana a monotoné úklony „kývadiel“. Zdá sa, že niektorý zo naftárov vypne „kývadlo“ na niekoľko hodín. Ale ľudské oko a ucho neustále bde nad otvoreným ložiskom nafty.

Vrtná veža v okrese Jaroslaw, kde sa nachádza zemný plyn.

Snímky Janusz Bien

A keď už nafta prestáva tiecť — aj na to sú ešte spôsoby. Prvý z nich — vhánanie vzduchu pod tlakom 12 atmosfér. Takýmto spôsobom ešte veľké zásoby drahocennej tekutiny možno vydobyť z útrob zeme. Druhý spôsob — vhánanie vody, ktorá vytláča naftu do iných vrtných otvorov. Iný spôsob: do mŕtveho žriedla vtáča sa nafta pod tlakom niekoľko desiatok atmosfér. Pod týmto tlakom pukajú vrstvy pieskovca obsahujúce naftu. Z mŕtvyx žriedel možno vytisnúť ešte mnoho ton nafty. Niekedy, aby sa urýchliť obech nafty pod zemou, chemikáliami rozpušťajú sa vápencové skaly a takým spôsobom možno získať ďalšie tony suroviny.

Avšak nie vždy treba naftu „pumpovať“. Neraz sama „vystreľuje“ do obrovských výšok ako stĺp nafty, plynu a īlu.

Taky prúd fažko „uväznif“. Ukazovali mi pod Lubačovom fažké železné závory zdemolované prúdom plynu, piesku a nafty tryskajúcim pod tlakom 100 atmosfér. Ale keď sa takýto otvor po darí zahatiť, na mnohé roky je zaistené žriedlo kvalitného zemského plynu. Tento plyn nielenže zásobuje takmer všetok podkarpatský priemysel, ale vyhrieva tiež dedinky v okruhu Jasla, Krosna, Jarosławia a zanedľho i Lubaczowa. Okrem toho lubaczowski plyn je výbornou chemickou surovinou pre výrobu karbidu, nehoziac o tom, že táto výroba je omnoho lacnejšia.

Plyn z Rostok, Strahocina a iných vrtných veží dáva nám ešte jeden cenný produkt azolín. Gazolín sa používa ako prímesok do najkvalitnejších druhov benzínu. Závod na výrobu gazolínu v Roztokách produkuje denne 15 ton gazolínu.

V Lubaczove sú ešte veľké náleziská zemného plynu. Nedaleko Jarosławia výskumníci natrafili na niekoľko nových dier. Teraz uzamknuté čakajú na plynovod, ktorý ich pripojí na varšavský plynovod.

Lubaczow — to je nesmierný poklad: desiatky miliardov štvorcových metrov kvalitného plynu. Je to zároveň prelom v doterajších teóriach tvrdiacich, že nafta a plyn vyskytuju sa iba v Karpatoch. Iba z jednej vrtnej veže „Lubaczów 2“ budeme čerpáť za minútu 800 q plynu. Teraz pokorne čaká uzamknutý železnými závorami, kym doplazi sa k nemu plynovod, aby ho rozviedol do našich kuchyň, kúpeľní i závodov.

To, hľa, je niekoľko slov o nafte a plynne. Ale v skutočnosti — celá knižka by sa dala napísat o všetkých tých problémoch načrtnutých v tomto článku. O kočovných naftiaroch, ich fažkach, ale nesmierne užitočnej práci.

JAN DĄBROWSKI

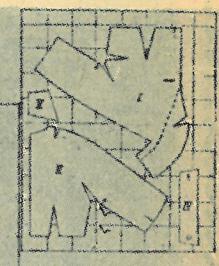
Ještě jeden vídeňský model. Jsou to prekrásne vycházkové saty. Môže sa v nich chodiť na podzim, kdy jsou teplejší dni.

Také vídeňská móda navrhuje veľké límce. Sukňa základne nastavovaná z té samé látky ako je límec. Saty sú vhodné len pro střílné ženy. Saty z hlbokým výstřihem s ozdobnou lemovkou jsou stylu „Empír“.

Skúsme to samy

Jednoduché, ale veľmi pekné a na každú postavu slušivé saty si možno ušiť podľa uvedeného modelu. Na predpoludnie z kartúnu, na popoludnie z hovädabu a na jeseň a zimu z vlenenej látky pastelovej farby.

I — Predný diel, II — Zadný diel, III — Sukňa, IV — Manžety, V — Klin, látky pod pazuchu jeden štvorček — 10 cm.

NAJMENŠÍ ŠTÁT VATIKÁN

Vatikán je najmenším štátom sveta. No v skutočnosti — na polovici štvorcového kilometra (rozloha 0,44 km štvorcových) sa koncentruje jedna z najväčších veľmcov. Tu sídi vláda katalicizmu, organizovaná podobne ako svetské vlády. Po pápežovom boku stojí kardinál-štátny tajomník, jeho ministerský predsedca a minister zahraničných vecí v jednej osobe. Ministerstvá Vatikánu sú kongregácie; dnes je ich 12 a vtedy ich kardináli.

Vatikán usmerňuje cca 400 miliónov katolíckych veriacich v temer všetkých krajínach sveta. Odtauto sa tiahajú nite do štátnych úradov, báň a hlavných stanov politických strán všetkých kapitalistických štátov.

V posledných rokoch sa trochu odhalilo tajomstvo obchodov svätej stolice — v neposlednom rade škandálmi medzi rímskou vysokou šľachtou.

Zistilo sa napríklad, že staručký barón Nogara, ktorý bol dlhšiu dobu finančným správcom svätej sto-

lice, bol členom niemenej ako 74 správnych rád veľkých podnikov.

AKTÍVNY MAJETOK

svätej stolice sa odhaduje na 12 miliárd dolárov. Ze by to boli miliardy veriacich?

V bankovom sektore je Vatikán predovšetkým zainteresovaný na Banco di Roma, a rozhodujúce slovo má v celom rade ďalších veľkých báň. Vatikán však nepohŕda ani menšími rybami. Má veľké podielu v rímskych elektrických a plynárskych podnikoch, on má úcastiny skoro vo všetkých pozemkových spoločnostiach Talianska.

Vyznačnú rolu v obchodnom živote Vatikánu hrá

JEZUITSKÝ RÁD.

Pod jeho správou stojí zväčša miestalianske majetky Vatikánu. Veľká „Bank of America“ je na 51 percent v rukách jezuitov. V San Francisco vlastnia jezuiti politicky veľmi

vplyvný ovočný koncern Di Giorgio Fruit Company, ktorý je často smutne preslávenej United Fruit Company, má veľké plantáže v strednej Amerike a k tomu dopravnú flotilu pozostávajúcu z viac ako 100 lodi. Okrem obchodu s ovocím ovládajú aj reáknych diktátorov strednej Ameriky.

Jezuiti majú účasť aj vo veľkých ocelárskych podnikoch Republic Steel National Steel, a v najdôležitejších továrnach USA — Boeing, Lockheed, Douglas a Curtiss-Wright.

Donedávna mali jezuiti daleko-siahly monopol na dôležitú vojnovú surovinu: ortut. V roku 1923 si prísvili španielske ortufové bane v Almade, ku ktorým o 10 rokov prispeli aj toskánske. V poslednej svedovej vojne jezuitský rád zarabal ortutou na obidvoch bojujúcich strán — USA i Nemecko.

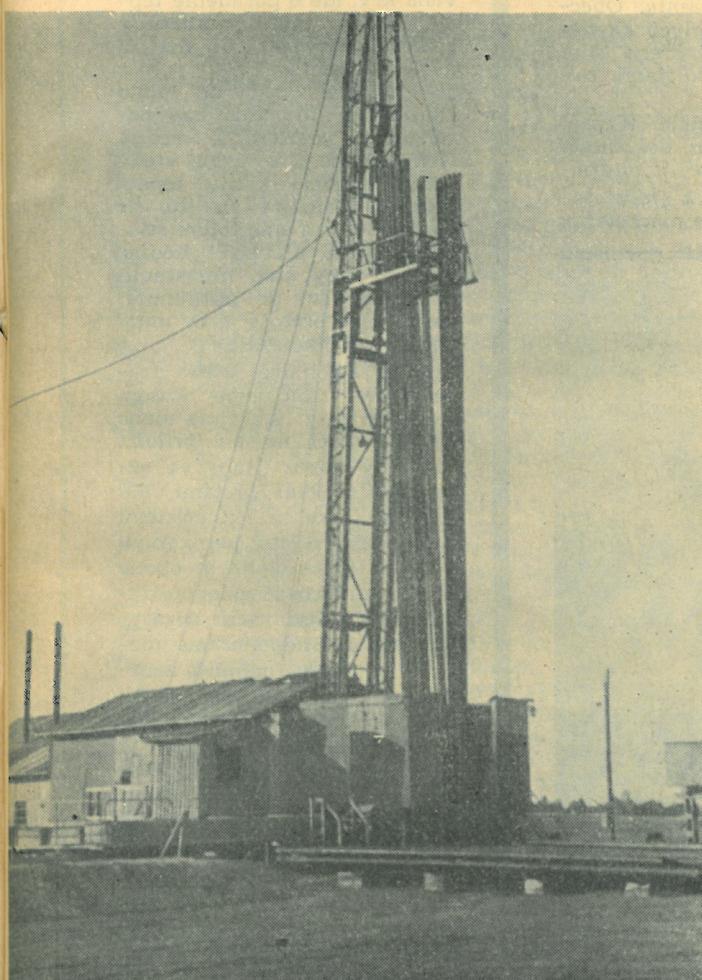
Vatikán — je obrovským hospodárskym mocenským aparátom, ktorý má okrem toho nedozerné lány pozemkov a stavieb.

Měl jsem sice chuť jet k rybářům na Bajkal, ale dal jsem se namluvit na Angarsk.

Jsem nyní velmi vděčný za to, že mne namluvili, protože neviděl Angarsk to by bylo jako být v Rímě a nevidět papeže.

Uvědomují si stále častěji, že Sibiř je krajina kontrastů. Před několika desítkami minut jsem obdivoval sibiřskou přírodu, kterou jsem byl obklopen, díval jsem se různorodým terasám nad pravým břehem Angary a nemohl jsem se nadít nuzným domkům, slepěným z břívitého, nakláňajícího se stářím vesničkám, které jsme míjeli. A tu náhle — moderní město, s pravidelnými širokými ulicemi, rychloběžné elektrické dráhy, několikaposchoďové domy, dobré zásobené obchody, hezká kina, palác kultury...

(pokračování na str. 14.)

lejí než v časti evropské, na Uralu alebo v Kuzneckej pánvi.

Příčinou toho byly kromě iného:

— veľká vzdálosť od centrálnych rajonov SSSR (vzdálosť z Moskvy do Irkucka mieri po železniční trati 5031 km),

— malá hustota obyvateľstva, což prinášalo nedostanek pracovných sil, — na počiatku bolo nutné proviesť řadu svízelných geologických průzkumov (nyní jenom v jednej irkuckej oblasti pracují stovky geologických výprav).

Radikálny prevrat v rozvoji irkuckého průmyslu nastoupil po válke, kdy bylo rozhodnutoto využíti energie z rieky Angary. Tato rieka je jednou z najkrásnejších a nejbohatších riek nejen v Sovětskom svazu, ale na celom svete.

O tempu průmyslového rozvoje v irkuckej oblasti promlouvají následujúci

číslice: ve čtvrté pětiletce 1946—1950 bolo investováno v této oblasti 5 miliard rublů a již v následující nad 10 miliard. Nyní, v souvislosti se 7letým plánem hospodářského rozvoje SSSR, budou investice několikanásobné.

O průmyslovém rozvoji irkucké oblasti rozhodují nejen ohromné zásoby vodní energie, ale ajou zde také ložiska kamenného uhlí, tak veľká, že irkucká oblasť zaujímá díky nim tretí miesto v SSSR. Je třeba dodat, že kamenouhelné pánve byly dosud pouze částečne prozkoumané.

Nebude nadsázkou, povídli, že uhlí zde leží pírmo na zemi. Většina dolů totiž provádí povrchové práce, které nevyžadují veľké investice a těžební náklady jsou veľmi nízké.

Irkucká oblasť je bohatá také na jiné nerosteny. Doposud bylo odhaleno na milion tun železné rudy. V této oblasti se také nacházejí veľké zásoby zlata,

tuh, slidy, sádry, vápna, kaolinu, ohnivzdorných hlín. Zásoby soli jsou vypočteny na stovky miliard tun. Irkucké lesy tvorí sedminu lesních kultur celého Sovětského svazu.

Krátké řečeno, existují zde ohromné možnosti pro rozvoj energetiky, lehkého a těžkého průmyslu, strojního a chemického průmyslu, stavebních materiálů, průmyslu dřevařského a mnoha iných odvětví.

Jednoho pěkného dne jsem dostal pozvání:

— Nechťel byste se podívat do Angarska?

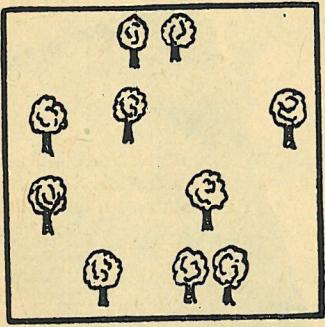
— Angarsk? A kde to je? — zeptal jsem se.

Nedaleko. Asi 30 km odtud. Mohli bychom tam jet...

— A stojí to za to? Je to veľké mesto?

— Nic zvláštního, asi 150 000 obyvatel.

HÁDANKÁRSKÝ KOUTEK

Ctyři synové zdědili po otci pěknou půdu. U notáře se však doveděli, že čtvrtina byla komisi prodána. Stáhli tedy před těžkou otázkou — jak ve shodě s otcovou vůlí rozdělit odkažané pole na čtyři stejné části a ve stejném tvaru?

Zkuste jim pomoci v rozdělení podílu tohoto klopotného dědictví.

Odpověď zašlete do 14 dnů na adresu naší redakce s dodatkem na obálce „Hádankářský koutek“.

Jako vždy budou mezi čtenáře, kteří pošli správné rozluštění, rozlosovány knižní odměny.

(p)

KTO JE TO?

Odpověď na foto-hádanku „Kto je to?“ zo 6. čísla „Života“ zní:
„VENDELIN ŽIVIOL — Krajan z Lipnicy Ma-
lej“ Odmenu za správnou odpověď dostavují:
1) Holka František — Zubrzyca Dolna
2) Omylak Albin — Lipnica Mała.
Knižky posielame poštou, odber prostéme písom-
ne poteradit.

KÚTIK ZELINKÁRA

Liečivé rastliny

MALINY Maliny nielenže sú dobrou pochútkou, ale sú aj dôležitým liečebným prostriedkom. Pri prechladnutí dobre je použiť sok alebo paru zo sušených malín. Lístie z malín spolu so stopkami čiernych višní, ako aj listy jahôd slúžia na prípravu par, ktorá z úspechom nahradí čaj, je aromatická a pôsobí očistujúco na dýchacie cesty. Divé maliny majú väčšie účinky potiače a slúžia k znižovaniu teploty ako záhradné.

ASIJSKÉ CESTY

(pokračování ze str. 13.)

Angarsk. Nové, moderní sibiřské město, nazvané po králově sibiřských řek — Angarě. Před deseti lety se zde rozprostírala nepřehledná tajga, měly se tu sibiřské kozy a zajisté také nechyběla divoká zvěřina.

Proč bylo rozhodnuto budovat nové sibiřské město právě zde? Bylo zde několik příznivých podmínek, jak poloha mezi dvěma velkými řekami — Angarou a jejím přítokem — horskou řekou Kitoj, která sem připlouvá ze Sajanu a dále blízkoř Čeremchovské uhlíkové pánev — která je zásobárnou paliv a surovin, potřebných pro chemický průmysl, který zde měl být založen.

Při volbě místa pro stavbu nového města bylo přihlízeno také k tomu, že vystavili se mezi hlavními body východosibiřské oblasti — kamennouhelnou pároví Čeremchovskou a Irkuckem,

Krajania JOZEF a HELENA HANZLOVÍ z Lechnici (ČSR) sa nás pytajú, čo treba urobit, aby mohli adoptovať neplnoletného Jana Sołtysa z obce Lapsze Wyżne (Poľsko). Vo svojom liste uvádzajú, že otec sa nestará o svojho syna, ktorý je teraz na výchove u Františka Mazúrka.

Rodinné právo platné v Poľsku (Ustawa zo dňa 27.VI.1950 — D. U. zo dňa 22.VIII. 1950, Nr. 34 poz. 308 spolu so zmenou D. U. z roku 1953 Nr. 31, poz. 124 vecného pokračovania) je takmer totožné s rodinným právom v Československu.

Predpisy rodinného práva uvzhládnujú predovšetkým dobro dieťaťa a smerujú k tomu, aby dieťa malo rodinnú starostlivosť. Dobro dieťaťa je jediným motívom ospravedlnujúcim adoptovanie. Žiadne osobné záujmy toho, kto chce dieťa adoptovať, nehrájú tu žiadnu úlohu.

V prípade, že rodičia neplnia svoje rodičovské povinnosti voči dieťaťu, možno sa starať o pozbavenie ich rodičovskej moci.

Úrad pozbavia rodičov rodičovskej moci ak sa to vytvorí taký stav, že:

- a) nastanú trvalé prekážky brániace výkonu rodičovských povinností
- b) nadužívanie rodičovskej moci
- c) viditeľné zanedbávanie povinností

Prvá príčina je nezavinená. O nadužívaní rodičovskej moci hovoríme vtedy, keď sa prekračujú hranice trestu, keď rodičia nútia dieťa k nadmernej alebo nezodpovedajúcej práci, či vstupujú mu nemravné a protispoločenské zásady.

Zanedbávanie povinností musí byť očividné. Aj pri vyšetrovaní situácie berie sa do ohľadu dobro dieťaťa. Teda príčinou pozbavenia rodičov starostlivosti nad dieťaťom môže byť pijatika, maranetrnosť, neusporiadany spôsob života atď., ako napr. prípady, ktoré svedčia o tom, že rodičia nemajú potrebné schopnosti pre výchovu detí.

V takom prípade sa treba obrátiť na úrad starostlivosti o deti a mládež (Okresný súd v Nowom Targu) so žiadosťou o pozbavenie otca Jana Sołtysa rodičovskej starostlivosti. Súd na základe tejto žiadosť rozpočne súdne pokračovanie. Akým požiadavkám musí vyhovovať uchádzajúci sa o adoptovanie dieťaťa.

- 1) Predovšetkým musí ho od adoptovaného dieťaťa deliť patrčný vekový rozdiel.
- 2) V ČSR platí zásada, že nemožno adoptovať dieťa, ak sa to brieči jestvujúcim

rodinným vzťahom (napr. dedo nemôže adoptovať svojho vnuka).

- 3) Uchádzajúci sa o adoptovanie musí byť právnom osobou (t.j. musí byť plnoletný, telesne i duševne zdravý).
- 4) V prípade, že uchádzac je ženatý (alebo vydatý), musí mať súhlas spolumuža (alebo spolumužky).

Ak uchádzac vyhovuje všetkým týmto požiadavkám, môže si podať žiadosť o adoptovanie. V žiadosť treba uviesť dôvody, prečo dotyčný chce adoptovať dieťa, podať faktický stav, ako aj meno a adresy svedkov, ich výpovede a iné dôvody, ktoré by uľahčili súdne pokračovanie. K žiadosť treba pripojiť súhlas svojej rodiny.

Dieťa sa musí rozhodnúť, či sa zrieka do terajšieho priezviska (Sołtys) alebo prijíma priezvisko adoptovaných rodičov (Handzelka). Môže si taktiež ponechať dvojčinné priezvisko (Handzelka-Sołtys alebo Sołtys-Handzelka).

Ak rozsudok súdu bude pozitívny, súd ho pošle na matričný úrad, ktorý na tomto základe urobí patričné záznamy v rodnom liste Jana Sołtysa.

Iba potom môže sa uchádzajúci obrátiť na Československý konzulát s prosbou o zmene štátneho občianstva a vydanie cestovného povolenia pre adoptované dieťa.

Mgr B. WŁODARSKI

Rady právnika

naše INTERVENCIE

Prezidium
Wojewódzkiej Rady Narodowej
w Lublinie

Wydział Gosp. Komunal. i Mieszk.
L. dz. GKM/UK-16/31/59.

REDAKCJA CZASOPISMA
SPOŁECZNO-KULTURALNEGO
„ ŻYOT ”

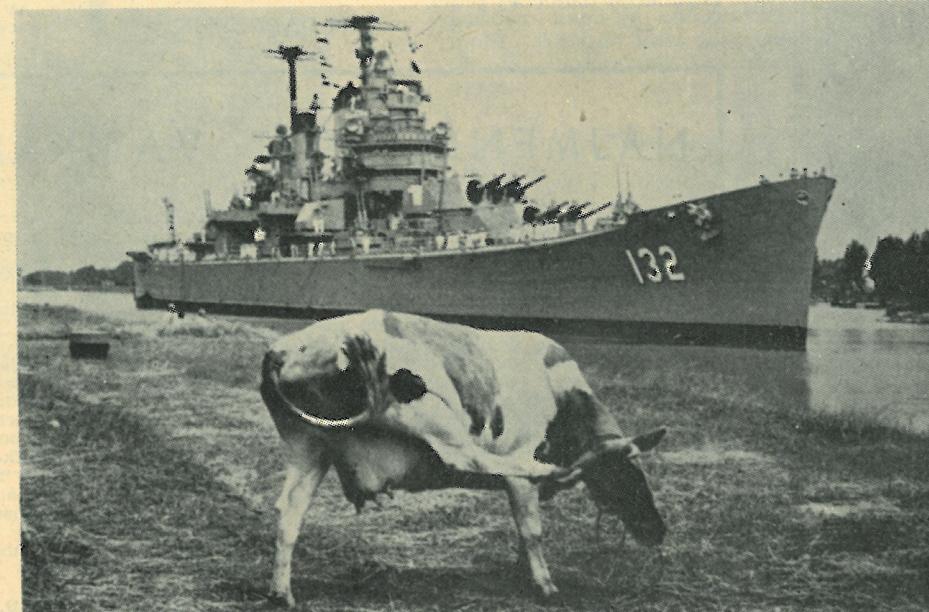
W a r s z a w a
ul. Wiejska 12/V. p.

W odpowiedzi na pismo Wasze z dnia 26 maja 1959 r. k. o. L. dz. 316/59 w sprawie skargi czytelników Waszego pisma na zaniebanie mogli żołnierzy na cmentarzu przy ul. Unickiej w Lublinie, Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie — Wydział Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej

informuje, że istotnie, dotychczas kwatera wojskowa na cmentarzu przy ul. Unickiej była nieuporządkowana (niezainwestowana) a tym samym stan jej budził poważne zastrzeżenia. Bezpośrednią przyczyną tego stanu rzeczy był brak kredytów na ten cel. W roku 1959 Ministerstwo Gospodarki Komunalnej uruchomiło w ramach akcji porządkowania groduwnictwa wojennego niezbedne kredyty na uporządkowanie m.in. wspomnianej kwatery wojennej w pracy porządkowej w tym zakresie się obecnie w toku. Stan robót jest praktycznie już na ukończeniu. Obecnie kwatera wojskowa poległych żołnierzy WP jest obiektem, którego stan techniczny i wygląd nie powinien budzić zastrzeżeń.

Zapraszamy przedstawiciela Waszej Redakcji do ewentualnego dokonania wizji lokalnej wzmiękowej kwater.

Kierownik Oddziału
(—) podpis nieczytelny

LEKÁR — RADÍ

Každá rana je nebezpečná vzhľadom k nákuzu, alebo vykrvácaniu. Prvú pomoc musíme poskytnúť čo najrýchlejšie pretože pomoc lekára často nemáme ihneď po ruke.

Ak z rany strieka jasnočervená krv, ide o poranenie tepny. Vtedy môže postihnuť rýchle vykrvácať, čo má za následok smrť. Prvú pomoc poskytujeme tak, že silne stiahneme časť tela nad poranením smerom k srdcu. Keď rana je blízko krku, vtedy silne stisneme krčnú tepnu. Musíme pamätať na to, že obváz, ktorým sme tepnu stiahli musíme až po 1 hodine uvoľniť, aby sme nezastavili prúdenie krvi do postihnutej časti tela, pretože tým môže nastaviť jej odumretie.

Ranu na hlave, alebo trupe silne stiahujeme kusom sterilnej gázy. Ak rana slabko krváca, stačí na ňu priložiť obyčajný obváz. Rany sa nesmieme dotýkať prstami, ani umývať vodou. Znečistenú ranu treba očistiť peroxydom vodíka (hyperoxyd) a okolie rany dezinfikovať jódovou tintkúrou. Čerstvú ranu nezasypávame ani nepotierame mastmi. Ak rana nahnisá zasypávame ju sulfatiazolovým práškom, alebo kladieme na ňu penicilínovú mast. Ak je rana spôsobená nečistým predmetom, ktorý môže zapríčiniť nákuzu, je dôležitá protitetanová injekcia a pomoc lekára.

Dr B. RYBAK

ASIJSKÉ CESTY

(pokračování ze str. 13.)

ckých továren, začala pracovať konfekční továrna, která pro příště bude největší továrnou na konfekci ve východní Sibiři. Byl dán do provozu velký pekárenský kombinát, ohromná chladírna již také pracuje...

Ve stavbě je velká továrna na nábytek, v nejbližší době bude odevzdána do provozu továrna na umělá hnojiva, v projektech je výroba skládaných domů z velkých prefabrikovaných ploten. Ve stavbě se nalézá velká keramická výroba, rozsáhlá cementárna.

V Angarsku bylo již založeno několik škol hlavních, technických, vysoká škola technická pro extermisty, škola pro řemeslníky a také všeobecně vzdělávací škola s internátem politickým.

Navštívil jsem jej. Zařízen byl nádherné. Hezké, útulné pokojíky — ložnice, kulturní jízdy, rozsáhlá knihovna s řadou vědeckých pomůcek.

Závistivě hledím na angarský palác kultury. Desítky místností, určených pro různé umělecké soubory a vědecké kroužky, které jsou zde zřízeny.

Veliký sál biografu, knihovna, zábavní místnost, všechno čisto, hezky, útulně a živo. Palác kultury je střediskem zdejšího kulturního života. Pěkných výsledků dosáhl divadelní soubor, který má ve svém repertoáru řadu divadelních her a těší se zaslouženým uznáním obyvatel tohoto města.

Ve městě je několik knihoven, mateřských škol, nemocnic, velký počet ambulatorií, dvě restaurace a vedle nich 33 jídelen. Skrovna síť gastronomických podniků vedle špatně zásobených obchodů je, jak jsem se přesvědčil, choustivým místem v celém Sovětském svazu. Málo restaurací a obchodů je také v samotné Moskvě. Odhadem pramení stálé návally a časté fronty.

Během svého pobytu v Angarsku jsem se doveděl, že síť sociálních objektů jak jesle a pod., bude ještě značně rozšířena. Přece již během několika příštích let se má Angarsk stát půlmilionovým městem.

Z JEDNÁNI HOSPODÁRSKÉ RADY

(dokončení ze str. 11)

Současně byla zahájena hospodářská činnost na Oravě — práce spojené s uvedením do provozu truhlářství v Zubrzcí Dolnej a sklárny v Jablonci.

Byla zahájena anketa na Spiši a Oravě, která umožnila vypracování konkrétního programu hospodářské činnosti na těchto územích.

Hospodářská rada Společnosti tento program potvrdila, ale jeho realisace bude možná — se zřetelem na nedostatek finančních prostředků — teprve ve IV. čtvrtletí tohoto roku.

FINANČNÍ VÝSLEDKY.

Finanční výsledky Společnosti, přes všechny těžkosti, jsou přiznivé. V r. 1958 bylo dosaženo 550 tisíc zl. zisku, z toho Společnost obdržela 432 tisíc a zbylou částku přiznala hospodářská rada na zvětšení investičních prostředků v kapitálu Společnosti. V I. polovině t.r. dosáhla Společnost zisk ve výši kolem 500 tisíc zl., z toho Společnost obdržela kolem 250 tisíc zl. zbylé prostředky byly dány na investice a zvětšení obratových prostředků. Hospodářská rada předpokládá, že celkový příjem podniku v r. 1959 vynese kolem 1.600 tisíc zl. Tento příjem by mohl být značně větší, kdyby podnik disponoval většími investičními a obratovými prostředky. Jedním z prostředků financování námí pro-váděných prací jsou zálohy investorů, když vlastní obratové prostředky podniku ční sotva 12% naší výroby. Dokud nebude podnik disponovat vlastními obratovými prostředky a investičním fondem — bude se vždy setkávat s významními těžkostmi v získání poměrně velké výroby.

Právě nedostatek investičních prostředků a potíže v rozdělení fondu obratových prostředků jsou příčinami, které zpoždějí započetí hospodářské činnosti na Spiši a Oravě.

SMĚR PRÁCE V II. POLOVINĚ T.R.

Hospodářská rada schválila řádu reálných návrhů, směrujících k dalšímu zlepšení práce podniku a závodů.

Zásadní z nich jsou:

- 1) Byla přijata zpráva presidia Rady a ředitelství podniku za období práce od 1.5.1958 — 30.VI.1959 a schváleny závěry, vyplývající z ní a z diskuse, jako základ práce presidia a podniku v II. polovině t.r.
- 2) Hospodářská rada potvrdila zakoupení kancelářských místností pro potřeby závodu v Krakově v ulici Dietla 115. V té samé budově dostala Krakovská pobočka Společnosti místnosti pro svoji práci.
- 3) Rada se rozhodla zlikvidovat neprosperující a zkrnělé závody, které nemají výhledy na rozvoj.
- 4) Pro podnik byl schválen organizační řád.
- 5) Ředitelství závodu se zavázalo Radě zaplatit půjčky a úvěry, získané bez souhlasu Rady.
- 6) Bylo zakázáno, aby podnik zřizoval nové závody, s výjimkou Oravy, Spiše a Zelova. Podnik se zavázal, že dá do provozu závod se sídlem v Novém Targu pro území Oravy a Spiše.
- 7) Rada sa rozhodla zasilit kontrolu nad hospodářskou činností tím, že zřídila 3—4 členný sbor pracovníků—odborníků v kanceláři Rady.
- 8) Hospodářská rada schválila

finanční zprávu podniku za rok 1958 a I. čtvrtletí 1959.

9) Hospodářská rada, přihlásíc k názoru presidia Ustředního výboru, přikázala ředitelství podniku, aby dalo do úplného pořádku finanční a účetní záležitosti, zefilirovalo finanční disciplínu a určilo jednotné zásady účetnictví ve všech závodech. Současně přikázala zasílit technickou kontrolu.

Závěry, schválené hospodářskou radou, vyžadují konsekventní a také běžnou kontroly, ze strany realizaci ředitelstvím podniku Rady.

Je to spojené s tím, že Společnost, počínaje timto rokem, udržuje se a vykonává svoji činnost výlučně na základě vlastních příjmů. Potřeby poboček z terénních kroužků každým dnem vzrůstají, rozšiřuje se rozsah jejich potřeb na kulturním, esetovém a hospodářském úseku. Tuto poslední potřebu by ředitelství podniku mělo zvláště uskutečňovat a vzít si k srdci — to znamená uvést do provozu truhlářnu v Zubrzcí Dolnej. Není možno dle odkládat tuto záležitost. Je třeba také vypracovat možnosti uvedení do provozu výrobně-služebních středisek na území Zelova a Kucova.

Péče si vyžaduje klub-beseda v Kudově Zdroji. Všechno to je v mezičase možnosti podniku, i když to vyžaduje velkého organizačního úsilí. Hospodářské otázky by měly být — podle mého názoru — jedním ze stálých témat v diskusích na stránkách „Života“. Všichni by se měli zapojit do řešení naší hospodářské činnosti.

Současně by náš časopis měl stále informovat své čtenáře o těžkostech a úspěších v nových otázkách hospodářské činnosti, řízené Společností. Tak, jako celá činnost Společnosti, tak také hospodářská činnost musí být známa široké veřejnosti. Pomůže to v práci hospodářské radě, podniku, pobočkám a terénním kroužkům. Tomu by měly také sloužit stránky časopisu „Život“.

POSLEDNÝ ÚSMEV LETA

FLATELISTICKÉ NOVINKY

U příležitosti deseti let Světového mírového hnutí vydalo československé ministerstvo správy novou památní známku s portrétem Frédéric Joliot Curie, prvního předsedy Světové rady míru.

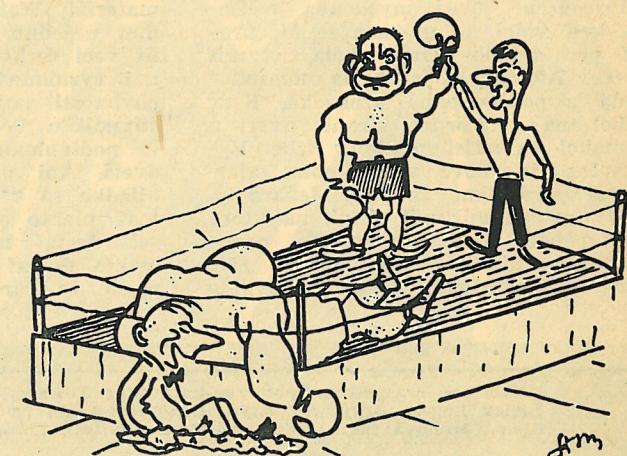
Známka byla vydána v hodnotě 60 h. autorem jest prof. Max Šabinský.

Do vnitřního a mezinárodního oběhu byla puštěna dne 17.IV.1959.

(p)

◆ HUMOR ◆ HUMOR ◆ HUMOR

◆ HUMOR ◆ HUMOR ◆ HUMOR

KĄCIK JĘZYKOWY ● JAZYKOVÝ STÍPČEK

Zvláštnosť slovenčiny v porovnaní například s polštinou je okrem iného aj to, že slovenčina má popri krátkych aj tzv. samohlásky dlhé. Aký je medzi týmito samohláskami rozdiel? Lahko sa to, pravda, domyslí, lebo už sám názov to hovorí. Rozdiel medzi krátkymi samohláskami je len v tom, že výslovosť tzv. dlhých samohlások trvá asi trošku, ako výslovosť dvoch krátkych. Teda výslovosť například „dlhého“ (značeného ako á) možno znázorniť ako výslovosť dvoch zliatých krátkych aa, podobne ó sa v slovenčine vyslovuje ako dvojité zlato oo (nie ako polské ó!) atď. V slovenčine každá samohláska môže byť dlhá (teda á, é, í, ó, ú). Okrem toho dlhá môže byť v istých polohách aj r, l, ale o tom inokedy.

Samotná výslovosť slovenských dlhých samohlások by nám teda nerobila ľažkosti. Horšie je to s otázkou, kde, v ktorých pozíciách sa tieto dlhé samohlásky vyskytujú, pretože v spisovnej slovenčine sa nutne vyžaduje výslovosť dlhých samohlások, a to na správnych miestach, musia si ich osvojiť aj príslušníci tých nárečí, v ktorých sa tieto samohlásky nevyskytujú. V našich poznámkach sa pokúsime podať isté zásady používania dlhých samohlások. Dnes si pohovoríme o výskytu á v spisovnej slovenčine.

Predovšetkým á sa vyskytuje pri podstatných menách žen, a stred. rodu v koncovkách —ám, —ách, ak tieto koncovky sa pripájajú k tvrdej spoluholáske (v slovenčine č, ž, š, dž, s, dz, sú mäkké!). Napríklad: ženám, rybám, rukám, mestám, dievčatám... (ale uliciam, baniam, fľašiam, dlaniam, kostiam, ...), dalej o ženach, na budovách, v mestách, po vreckách, v srdciach, ..., (ale na uliciach, v kostiach, po dlaniah, v srdciach...) lebo pred koncovkami je mäkká spoluholáska. V strednom rode okrem toho sa vyskutuje á aj v 1. páde množ. čísla, pravda, po tvrdej spoluholáske. Napr. mestá, kladivá, jedlá, lýceá, (ale srdcia, polia, letištia..., lebo predchádza mäkká spoluholáska).

Kvôli úplnosti treba dodať, že spomínané dlhé koncovky —ám, —ách, —á sa krátia, ak pred nimi predchádza slabika s dlhou samohláskou alebo dvojhálskou. Napr. vláda, vládam, trieda, triedam, krídla, na krídla, číslo, po čislach ap.

Dlhé á sa ešte často vyskytuje pri ženskej forme prídaných mien a radových číslovek, a to zas po tvrdej spoluholáske. Napr. pekná, dobrá, veselá..., prvá, druhá, štvrtá... Po mäkkej spoluholáske je aj tu dvojhálska ia, napr. cudzia, tunajšia, lepšia, tretia, ap. Ak predchádza slabika s dlhou samohláskou, vtedy sa toto á kráti, napr. krásne, biela, šiesta, ósma, ap. Tzv. priwahlovacie príid. mená na —ová a ina majú vždy koncové —a krátké, teda otcová (sestra) bratová (žena), matkina (práca) ap. (ale ženské priezviská sú na —ová, teda s dlhým á, napr. Kováčová, Sedláčková ap.)

Dlhé á je ďalej v koncovkách príomného času slovies (okrem 3. os. množného čísla), typu „volat“, ak pred týmto á je tvrdá spoluholáska, napr. volám, čakáš, hľadá, trháme, taháte ap. Po mäkkej spoluholáske aj tu je —ia, napr. voniať, voniam, vraciať, vešiame atď.

Dlhé á majú aj niektoré slovenské prípony. Je to predovšetkým —ár (napr. lekár, cestár, rybár..., po mäkkých spoluholáskach však —iar, napr. nožiar, železničiar, kachliar...), —ák, napr. dobrák, druhák, Lipták, vŕták, —án (napr. dholáň, skupáň) ap.

Dlhé á sa vyskytuje v slovenčine aj vnútri slova. Pre výskyt tohto á však pravidlne nejedná. Môžeme podať len niektoré poznámky týkajúce sa triedenia krátkeho á s dlhým á v istých tvaroch toho istého slova. Tak je to napríklad v 2. páde množ. čísla ženských podstatných mien typu krava, —kráv, (porov. pol. krowa-króv), rana-rán, vrana-vráň atď. Ak však pred týmto á je už slabika s dlhou hláskou, vtedy toto triedanie nenastáva. Napr. záhrada-záhrad, náhrad ap. Po mäkkých spoluholáskach sa také a strieda s á, napr. žlaza-žlaz, štiav a pod. Ďalej pri tvorení opakovacích tvarov od niektorých slovies sa tiež strieda a s á, napr. dat-dávať, mať-mávať, volať-volávať ap.

Podstatné mená dážď a mráz v ostatných pádoch toto á vymieňajú na krátké a, napr. dažďa, v daždi..., mrazu, mrazy... Podobne je to aj v zámene sám (sama-samo...) a príd. mene rád (rada-rado...).

Okrem toho dlhé á majú vo svojich predponách mnohé podstatné mená odvodené najmä od predponových slovies a predložkových spojení, napr. nácvik, náhrada, zábava, zábrana, záhrada, nábrežie, nádvorie, záhlavie, záhorie ap.

Nakoniec ešte raz zdôrazňujeme, že v spisovnej slovenčine je veľmi dôležité správne používať hlásku á. Vidieť to už aj z toho, že niekedy práve dlhost samohlásky á rozlišuje význam slov ináč rovnako znejúci. Napr. rad (=szereg) — rád (chetne), rana (=rana, cios) — rána (množné číslo od rána), latka (=listewka) — látku (=material), pračka (=bitka, bójka) — práčka (pralka), bádať (=spostrzgať) — bádať (=badač), baza (=bez) — báza (=baza), —opadať (=opadač) — opádať (=opadyvač) — párna (=od parý) — parný (=z parý) pas (=paszport) — páš (pasok), zastávka (=przystanek) — zástavka (=mała flaga), organ (=organy) — orgán (=organ) atď.

DR. FERDINAND BUFFA

MARZÁK

(pokračovanie)

Pani Barclayová, ako sa zdá, bola členkou katolíckej cirkvi a sama sa veľmi zaslúžila o založenie spolku Sv. Juraja pri katolíckom kostolíku na ulici Watt Street, kde rozdeľovali obnosené šaty chudobným. V ten večer o ôsmej sa v spolku konala schôdza a pani Barclayová sa popohnáhala s večerou, aby sa na schôdzi zúčastnila. Pri odchode z domu ju počul kočiš, ako čosi všedného povedala manželovi a uisťovala ho, že nebude dlho preč. Potom sa zastavila pre slečnu Morrisonovú, mladú osobu bývajúcú v susednej vile, a obe spolu odišli na schôdzku. Trvala štridsať minút a o štvrt na desať sa pani Barclayová vrátila domov, keď sa bola rozlúčila so slečnou Morrisonovou pri bránke vily.

Vo vile Lachine je obývacia izba pre dopoludňajšie návštavy. Obrátená je smerom k ceste a otvára sa širokými sklenenými dvermi na trávník. Trávník meria naprieč tridsať yardov a od hlavnej cesty ho oddeľuje iba nízky mûr so železným zábradlím. Do tejto miestnosti pršla po svojom návrate pani Barclayová. Rolety neboli stiahnuté, lebo miestnosť sa zriedkavo používala večer, ale pani Barclayová sama zažala lampu, zacengala a požiadala pomocnicu Jane Stewartovú, aby jej priniesla šálku čaju, čo inak u nej nebolo zvykom. Plukovník sedel v jedálni, ale keď počul, že sa žena vrátila, prišiel k nej do miestnosti. Kočiš ho videl íst halou a vstupoval do miestnosti. Viac ho potom živého neuvidel.

Ziadany čaj priniesla pomocnica o desať minút, ale keď sa s ním priblížila k dverám, prekvapili ju hlysy pána a panej v zúriavej hárke. Zaklopala, ale nikto sa neozýval, bo hned aj stiskla kľúčku, ale zistila, že dvere sú znútra zamknuté. Prirodzene hned to povedela kuchárke a obe ženy s kočišom prišli do haly a načúvali ešte vždy zúriacej zvade. Všetci tvrdia, že bolo počut len dva hlysy, a to Barclaya a jeho ženu. Barclay rozprával tichým, ale úsečným hlasom, takže ho nebolo počut do haly. Na proti tomu slová domácej panej boli zatrpklejšie, a keď zvýšila hlas bolo počut: „Ty zbabec!“ A opakovala to znova a znova. „Čo sa teraz dá robiť? Vráť mi môj život. Nikdy viac nebudem dýchať ten istý vzduch ako ty! Ty zbabec! Ty zbabec!“ To boli úryvky z jej reči. Skončilo to náhlym desným výkrikom mužského hlasu, pádom a prenikavým pisklavým výkrikom ženy. Presvedčený, že sa odohrála nejaká tragédia, kočiš vrazil do dverí a stoj čo stoj sa namáhal ich otvoriť, pretože spoza nich prichádzal prenikavý výkrik za výkrikom. Avšak nemohol sa dostať do miestnosti a pomocnice boli strachom také zdesené, že od ich nemohol čakať pomoc. Ale zrazu mu prišlo čosi na um. Vybehol dverami haly a išiel dookola po trávniku, kde sa otvárali dlhé francúzske okná. Jedno krídlo okna bolo otvorené, čo, ako som sa dozvedel, bývalo zvykom v letnom období, a bez fažkosti sa dostal do miestnosti. Pani prestala kričať a ležala v bezvedomí vyvalená na pohovku, kym s nohami ovisnutými cez bok stoličky a hlavou na zemi pri rohu krbových mriežok ležal nešťastný vojak mŕtvy, v kaluži vlastnej krvi.

Prirodzene, prvá myšlienka kočišova, keď videl, že už nemôže nič urobiť pre svojho pána, bola otvoriť dvere. Ale tu sa vyskytla neocakávaná a podivuhodná prekážka. Kľúč neboli na vnútornej strane dveri a nemohol sa nájsť nikde v izbe. Vybehol preto znova von oknom, zalaria strážnika, privolał lekára a vrátil sa s nimi späť. Pani, na ktorú samozrejme padalo najväčšie podorenje, prenesli do jej izby, ešte vždy v bezvedomí. Telo plukovníka

potom položili na pohovku a začala sa starostlivá prehliadka miesta tragedie.

Zranenie, ktoré nešťastný veterán utrpel, poukazovalo na drsnú ranu asi dva palce dlhú na zadnej strane hlavy, zrejme spôsobenú prudkým úderom tupej zbrane. Nebolo ani tažku uhádnuť, aká to bola zbraň. Na dlážke blízko mŕtvoly, ležala podivuhodná bakuľa vyrezaná z tvrdého dreva, s kosternou rukoväťou. Plukovník mal zbierku všeliakových zbraní, zhromaždenú z rôznych krajín, kde bojoval, a polícia sa domnievala, že táto bakuľa patrila tiež medzi jeho trofeje. Služobníctvo sice popierało, že by bakuľa predtým bolo videlo, ale medzi mnohými zvláštnosťami v dome je možné, že si ju nevšimlo. Inak polícia v izbe neobjavila nič dôležitého, okrem nevysvetliteľného faktu, že ani u pani Barclayovej, ani pri mŕtvole, ani hocikde v izbe sa ne-našiel stratený kľúč. Dvere nakoniec musel otvoriť zámočník z Aldershotu.

Takýto bol stav vecí, Watson, keď som v úterok ráno na požiadanie majora Murphyho, prišiel do Aldershotu, aby som policii pomohol vo vyšetrovaní. Hádam, uznaš, že prípad bol od začiatku zaujímavý, ale podľa toho, čo som zistil, usúdil som, že v skutočnosti je omnoho zaujímavejší, než sa javil na prvý pohľad.

Prv ako som sa pustil do prehliadky izby, podrobil som služobníctvo krížovému výsluchu, ale sa mi podarilo iba overiť si fakty, ktoré som už mal zistené. Na zaujímavú maličkost si spomenula Jane Stewartová, pomocnica v domácnosti. Pamätáš sa, že keď počula zvuky hárky, zišla dolu a vrátila sa s ostatným služobníctvom. Tvrdí, že pri prvej priležitosti, keď bola sama pri dverách, hlysy jej pána a panej zneli tak slabo, že sotva niečo začula a súdila viac podľa tónu ako slov, že sa pohádali. Na moje naliehanie však doznela, že počula paniu vysloví dva razy meno „David“. Toto meno je vrcholne dôležité, pretože nás vede k príčine náhlej hárky. Plukovník, ako viete, sa volal James.

Jedna vec v tomto prípade zapôsobila najhlbším dojmom ako na služobníctvo, tak aj na policiu. Bolo to plukovníkova skrútená tvár. Zostal na nej podľa ich slov ten najhroznejší výraz strachu a hrôzy, akú len ľudský obličaj je schopný vyjádriť. Viac ľudí omdlelo pri púhom pohľade naň, taký strašný bol tento účinok. Bolo celkom isté, že predvídal svoj osud, a ten mu nahnal nesmieru hrôzu. Toto, pravda, sa celkom dobre zhodovalo s mienkou polície, že plukovník videl svoju ženu pri vražedenom útoku naňho. Ani závažná okolnosť, že rana bola vzdiala na hlave, neprekázala tomuto náhľadu polície, lebo vraj mohol uhýbať pred úderom. Od samotnej panej sa nemohol nič dozvieť, lebo nastalo u nej dočasné pominutie zmyslov v dôsledku prudkého záchratu mozgovej horúčky.

Od polície som sa dozvedel, že slečna Morrisonová, ktorá, ako sa pamätá, išla v osudný večer na schôdzku s pani Barclayovou, poprela žebry vedela o niečom, čo by mohlo vyvoliť zlú náladu jej spoločníčky, keď sa vrátila domov.

Keď som zozbieraný dokopy takéto materiál, Watson, vybafkal som nad ním nejednu fajku, snažiac sa oddeliť veci rozhodujúce od druhých, menej významných. Bez akejkoľvek pochybnosti najvýraznejším a najsugestívnejším bodom tohto prípadu bolo podivuhodné zmiznutie kľúča od dverí. Ani pri najdôkladnejšej prehliadke sa v izbe nenašiel. Musel ho teda niekto odniesť. Do izby sa musela dostať tretia osoba a tátu sa mohla dostať dnu iba oknom. Zdalo sa mi, že starostlivá prehliadka miest-

nosti a trávnika by mohla odhaliť voľajaké stopy tohto tajomného jednotlivca. Poznáš moje metódy, Watson. Nechýbala z nich ani jedna, ktorú by som nebol použil pri stopovaní. Objavil som stopy, ale veľmi odlišné od tých čo som očakával. V miestnosti bol chlap a prišiel cez trávník od cesty. Podarilo sa mi zistíť päť veľmi zreteľných odtlačkov jeho nôh — jednu priamo na hlavnej ceste, na mieste, kde trávník a dve veľmi nezreteľné na zabladených rímsach pri okne, kde vstupoval. Zrejme utekal krížom cez trávník, pretože stopy prstov boli omnoho hlbšie ako stopy piat. Nebol to však chlap, čo ma prekvapil, ale jeho spoločník.

— Pretože behal hore záclonami. V okne visela klietka s kanárikmi, a ako sa zdá, chcel sa dostat k vtáčikovi.

— Tak potom čo to bolo za zviera?

— Ach, keby som mu vedel uviesť meno, veľmi by sme pokročili v rozriešení prípadu. Celkové to bol asi nejaký druh z rodu lasice alebo hranočnej — ale väčší ako ktorýkoľvek z tých, čo som videl.

— Ale čo má toto zviera spoločné so zločincom?

To je práve dosiaľ nevyjasnené. Ale sme sa dozvedeli hodne, ako si videl. Vieme, že nejaký muž stál na ceste a pozeral na zvadu medzi manželmi Barclayovcami — rolety boli vytiahnuté a v miestnosti sa svietilo. Máme dôkazy, že utekal cez trávník, vliezol do izby, doprevádzaný čudným zvieratom a buď udrel plukovníka, alebo čo je tiež možné, plukovník sa zrútil zo samého zdesenia pri pohľade naň a poranil si hlavu na rohu krbovej mriežky. Konečne, máme čudný fakt, že votvorec vzal kľúč so sebou, keď odchádzal.

— Zdá sa, že tvoje objavy urobili celý prípad zamotanejším, ako bol predtým, dodal som.

— Pravdaže. Bezpochyby dokázali, že prípad je omnoho hlbší, ako sa spôsobičku predpokladalo. Premyslel som si ho a došiel som k uzáveru, že musím ísť na to z iného hľadiska. Ale vskutku, Watson, združil som fa a možem ti práve tak dobre všetko toto povedať zatiaľ, cestou do Aldershotu.

— Ďakujem, zašiel si pridaleko, aby som fa teraz nežiadal dokončiť.

— Je celkom isté, že keď pani Barclayová odchádzala z domu o pol ôsmej, bola so svojím manželom zadobre. Nedávala nikdy, ako som tuším povedal, svoju lásku ostentatívne najavo, no kočiš ju počul rozprávať s plukovníkom v prialiskom tóne. Taktiež je celkom isté, že bezprostredne po svojom návrate išla do izby, v ktorej najmenej predpokládala, že uvidí svojho muža, vrátila sa po čaj, ako robí vzrušená žena, a konečne, keď sa k nej priblížil, vybuchla v prudké výčitky. Teda volača sa prihodilo medzi pol ôsmou a deviatou, čo celkom zmenilo jej city k nemu. Ale slečna Morrisonová bola s nou po celu túto hodinu a pol. Je preto úplne isté, napriek jej popieraniu, že musí o tom niečo vedieť.

(pokračovanie)

„Zivot“ — czasopismo społeczno-kulturalne Towarzystwa Czechów i Słowaków w Polsce. Redaguje Kolegium w składzie: Balceriak Vendelin, Bednarčík František, Bielak Eugen, Bryja Augustyn, Chalupec Adam (redaktor naczelny), Hosaniak Viktor, Kaškiewicz Marian (z-ca naczelnego redaktora), Knapčík Bronislav, Matelová Alena, Mšálová Lidia, Neufauer Michal, Nižník Ignac, Páleník Karol, Pošepný Karel (sekretarz redakcji), Svočíková Anna, Tomeš Vilem, Włodarski Bogusław, Živio František.

Adres Redakcji Warszawa, Al. Jerozolimskie 37, I p. tel. 21-15-41. Wydawca: Wydawnictwo „Prasa Krajowa“ — RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 8-24-11. Prenumerata roczna — 12 zł, półroczena 6 zł. Wpłaty przyjmują wszystkie urzędy pocztowe na konto Nr 1-6-100020 „Ruch“ Warszawa, Srebrna 12. Prenumerata za granicę 40% droższa.

Oddano do składu 8.VIII.59. Podpisano do druku 16.IX.59. Druk RSW „Prasa“, Warszawa, ul. Smolna 10/12. Z. 1386.